

ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 24^{ος} • ΦΥΛΛΟ 92^ο • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2019 • ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ • ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ GR

Ανάσταση 2019

Η «Ελευθερόπολις», με την ευκαιρία των εορτών του Πάσχα εύχεται στους απανταχού Αρμενιανούς, στους φίλους του χωριού μας και στους αναγνώστες της «Ελευθερόπολις»

**Καλή Ανάσταση,
με υγεία και χαρά!**

Το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου Αρμενιανών Αττικής «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας έχει ως εξής:

Πρόεδρος: **Γιάννης Τερεζάκης.**

Αντιπρόεδρος: **Μιχάλης Τερεζάκης.**

Γεν. Γραμματέας: **Μαρία Ιωάννου.**

Ταμίας: **Σοφία Τερεζάκη.**

Μέλη: **Αργύρης Κουρομιχελάκης, Χαράλαμπος Τερεζάκης, Γιώργος Καλιβρετάκης, Μαριάννα Γαλανάκη, Έλενα Δαραβέλα.**

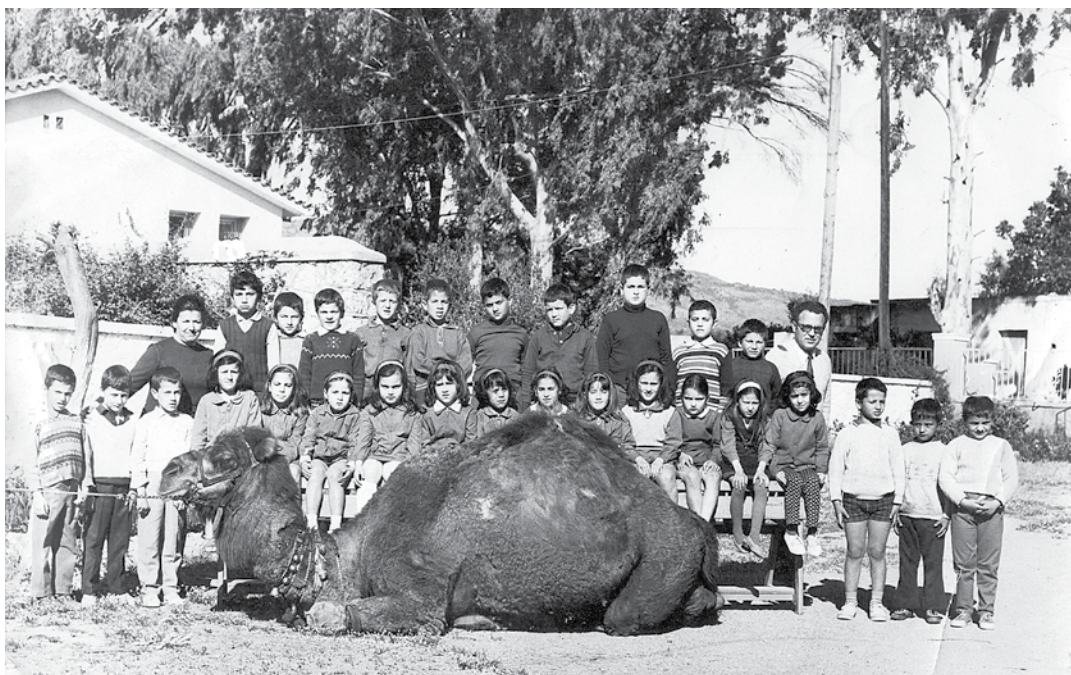
Εξελεγκτική Επιτροπή: **Ρένα Καβρουλάκη, Χριστόφορος Γαβριηλίδης, Ελένη Βαγιωνάκη.**

Ημερήσια εκδρομή του Συλλόγου «ο Κριτοβουλίδης»

Ο Σύλλογος Αρμενιανών Αττικής «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ» προγραμματίζει εκδρομή στις 9 Ιουνίου στους Δελφούς – Γαλαξίδι. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον Πρόεδρο, κ. Γιάννη Τερεζάκη, στα τηλ. 210 9024610 – Κιν. 6938719309.

ΑΝΟΙΞΗ 2019

Η σχολική καμήλα Σχολικό έτος 1972 – 1973

Σχολικό ενθύμιο, στις αρχές της δεκαετίας του 1970, από το αρχείο της Βιριράκη Κορνηλίας του Νικολάου. Στο προαύλιο του Δημοτικού Σχολείου, με φόντο το ιατρείο και τους ευκαλύπτους, και σε πρώτο πλάνο η πασίγνωστη καμήλα. Στο προηγούμενο τεύχος, στη φωτογραφία εικονίζονται οι μαθητές της Πέμπτης και Έκτης τάξης, ενώ στο σημερινό οι μαθητές από άλλες τάξεις.

Στη φωτογραφία εικονίζονται από αριστερά στην πάνω σειρά: Η δασκάλα Καλιτσάκη Ιωάννα, Βιριράκης Δημοσθένης, Κοκογιαννάκης Γιώργος του Γιάννη, Χαλβαδάκης Μιχάλης του Λευτέρη, Χαλβαδάκης Βασίλης του Γιώργη, Βιριράκης Αντώνης του Γιώργη, Μαρινάκης Γιώργος του Μιχάλη, Χαιρετάκης Αντώνης του Βασίλη, Τσινταράκης Βαγγέλης του Κωστή, Τερεζάκης Χαράλαμπος του Λευτέρη, Τσιτσιριδής Χρήστος του Σήφη, ο δάσκαλος Καλιτσάκης Χρήστος.

Από αριστερά κάτω σειρά: Κοκκάκης Μανώλης του Λευτέρη, Στυλιανομανωλάκης Γιάννης του Μανώλη, Τερεζάκης Πέτρος του Βασίλη, Κοιρωνάκη Βαγγελιώ του Μιχάλη, Βιριράκη Όλγα του Λευτέρη, Παπαγιαννάκη Σοφία του Γιώργη, Ορφανάκη Νεκταρία του Βαγγέλη, Τερεζάκη Υακίνθη του Βασίλη, Καλούδη Ειρήνη του Μανώλη, Κουτσουπάκη Ελένη του Στέφανου, Βιριράκη Κορνηλία του Νικολάου, Καλιβρετάκη Λίτσα του Χαρίδημου, Χαιρετάκη Ελένη του Βασίλη, Πατεράκη Μαρία του Νίκου, Τερεζάκη Μίκα του Κωστή, Κοκογιαννάκης Γιώργος του Λευτέρη, Χαριτάκης Όθωνας του Νίκου, Καλούδης Μανώλης του Στάθη.

Στο τεύχος που έχετε στα χέρια σας, μπορείτε να διαβάσετε...

- ❖ **σελ. 2:** Η συνεστίαση της Ομοσπονδίας & του Συλλόγου Αρμενιανών Αττικής, του **Γιώργου Γιακουμινάκη.**
- ❖ **σελ. 2:** «Για κατέχα 'γω η κακομοίτσα Ιγγλέζικα;», του **Ράμνου Ραμνιώτη.**
- ❖ **σελ. 3:** Η Ροδαρά μας, του **Χαράλαμπου Ελευθεροπολίτη.**
- ❖ **σελ. 4 & 5:** Η κοπή της Αγιοβασιλόπιτας, της **Μαριάννας Γαλανάκη.**
- ❖ **σελ. 6 & 7:** Το Γραμματσάκι, του **γερω-Χαράλαμπου.**

- ❖ **σελ. 8:** Το περιβάλλον των Αρμένων κινδυνεύει, της **Κικής Βασσάλου.**
- ❖ **σελ. 9:** Εικόνες από τα κάλαντρα των εορτών των Χριστουγέννων 2018 στους Αρμένους.
- ❖ **σελ. 10 & 11:** Το τετράγωνο της Υ(;)ποκατινής Τεντώστρας και ο φίλος μου ο Γιώργης, του **Μανώλη Ευθ. Πιπεράκη.**
- ❖ **σελ. 12:** Η Αγιοβασιλόπιτα του 2019 των Αρμενιανών στους Αρμένους.
- ❖ **σελ. 12:** Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση, του **Μανώλη Χρήστου Τσιτσιριδη.**

- ❖ **σελ. 13:** Αρμενιανά ομοιοκατάληκτα: Ιερή κατάνυξη, του **Παλιού Αρμενιανού.**
- ❖ **σελ. 14:** Αυτοί που φεύγουν...
- ❖ **σελ. 14:** Μνήμη Μαρίας Ορφανάκη **από τα εγγόνια της.**
- ❖ **σελ. 14:** Ο Φραγκιός... ποιητής, της **Τιτίκας Πικί.**
- ❖ **σελ. 14:** Μεγάλη Βδομάδα, της **Τιτίκας Πικί.**
- ❖ **σελ. 15:** Βιβλιοπαρουσίαση, «Λαογραφική ξενάγηση στην Κρήτη».
- ❖ **σελ. 16:** Κοινωνικά

Η Κοπή της Αγιοβασιλόπιτας και η συνεστίαση της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου Χανίων – Συλλόγου Αρμενιανών Αττικής

Με μεγάλη συμμετοχή πραγματοποιήθηκε τις μεσημεριανές ώρες της 17ης Φεβρουαρίου 2019 στην Αθήνα, η ετήσια εκδήλωση κοπής της Αγιοβασιλόπιτας της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου Χανίων στο Κέντρο διασκέδασης «Άσπρο Πιάτο», που συνδυάστηκε με συνεστίαση μελών και φίλων της Ομοσπονδίας και του Συλλόγου Αρμενιανών Αττικής.

Η εκδήλωση άρχισε με καλωσόρισμα και ευχές για το 2019 από τον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας και Συλλόγου Αρμενιανών κ. Γιάννη Τερεζάκη που στη συνέχεια ευχαρίστησε ιδιαίτερα για την τιμητική παρουσία τους στην εκδήλωση τους κ.κ.: Δήμαρχο Αποκορώνου Χαράλαμπο Κουκιανάκη, Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών και Βουλευτή επικρατείας της Ν.Δ. κ. Θεόδωρο Φορτσάκη, Πρόεδρο της Παγκρητίου Ενώσεως κ. Γιώργο Μαριδάκη και τον Πρόεδρο των Μουσουργών Ελλάδος, με καταγωγή από το Μελιδόνι Αποκορώνου, κ. Νικηφόρο Νευράκη.

Ο κος Τερεζάκης ανέφερε ότι είναι αισθητή η απουσία του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου κ.κ. Δαμασκηνού, ο οποίος με μήνυμά του απέστειλε τις ευχές του και εξέφρασε τη λύπη του, που λόγω της κακοκαιρίας και άλλων υποχρεώσεων δεν μπόρεσε να είναι μαζί μας.

Ο παπά Μανώλης ευλογεί την Βασιλόπιτα

Το τραπέζι των επισήμων

Ακολουθώντας, αφού ο παπά Μανώλης Καβρουλάκης ευλόγησε την Αγιοβασιλό-

πιτα, ο Πρόεδρος κάλεσε το Δήμαρχο και τους λοιπούς επισήμους να παραλάβουν το κομμάτι τους και να απευθύνουν τις ευχές τους.

Ο κ. Δήμαρχος αφού ευχήθηκε, αναφέρθηκε περιληπτικά στα πεπραγμένα του Δήμου και τους προγραμματισμούς για το μέλλον. Ακόμη δήλωσε ότι θα είναι ξανά υποψήφιος στις επερχόμενες αυτοδιοικητικές εκλογές.

Μετά τους χαιρετισμούς ακολούθησε μουσικοχορευτικό πρόγραμμα. Ο γνωστός μας λυράρης Γιάννης Κακουδάκης με το συγκρότημά του έδωσε πάλι τον καλύτερο εαυτό του και με τις μαντινάδες του δημιούργησε μια ξεχωριστή εορταστική ατμόσφαιρα.

Κρητικούς χορούς απέδωσαν άψογα μέλη του μεικτού χορευτικού συγκροτήματος «Κρήσες» και του χορευτικού της Ομοσπονδίας. Στη συνέχεια, το χορό άνοιξε ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας και του Συλλόγου των Αρμενιανών κ. Γιάννης Τερεζάκης με τον Δήμαρχο και τα Δ.Σ. των Σωματείων.

Έτσι ευχάριστα κύλησε η ώρα μέχρι αργά το απόγευμα. Μια ακόμη επιτυχημένη εκδήλωση έλαβε τέλος!

Γιώργος Γιακουμινάκης
«Βαγιωνιάς»

Η "Ε" ενημερώνει ότι η ύλη για το επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 7/5/2019.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»
Εκδίδεται με τη συνεργασία της Τοπικής Κοινότητας Αρμένων

ΚΩΔΙΚΟΣ 4125

Εκδίδεται και διευθύνεται από συντακτική επιτροπή.

Δωρεές στον Τραπεζικό λογαριασμό Εθνικής Τράπεζας
GR9001101560000015676103433

Εκδότης-Διευθυντής:

Γιάννης Σ. Τσακίρακις
Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος
Τηλ. 210-99.16.613
Email: itsakir@otenet.gr
www.armenoi.gr
ISSN 1109-3056

«Για κατέχα 'γω η κακομοίτσα¹ Ιγγλέζικα;»

Ήταν χειμώνας αν αναστορούμαι καλά του 1941-1942. Μαύρη Γερμανική Κατοχή. Ένα ασκέρι Γερμανών είχε ζώσει το χωριό και όχι μόνο, αλλά εκαρκάτευγε² να βρη τουφέκια και Ιγγλέζους σε ούλα τα σπίθια. Εμπήκανε και σ'ένα σπίτι όπου εκώνανε έναν Ιγγλέζο –μα και η γουμανή³ νοικοκερά ήταν αρρωσταρέ. Ίντα να κάμουνε στο ξαφνικό κίντυνο; Βάνουνε τον Ιγγλίζο κάτω από την πατάνια –παλέτσα- στη αρρωσταρέ που εκοίτουνε στο κρεβάτι. Ανωκατίζουνε οι Γερμανοί (το χωριό και) το σπίτι και όση ώρα 'βάσταξε η έρευνα αγκομαχούσε η (γι) αρρωσταρέ που την εγροίκα το μισό χωριό.

Και οι Γερμανοί γελούσανε και λέγανε «Μαλάτο Φράου» (άρρωστη η Κυρά) και αποκολώνουνε μιας που δεν εβρήκανε πράμα –και την ίδια ώρα σταματά τα αγκομαχπτά και η κυρά, τση σιμώνει ο άντρας τση και τση κάνει:

-Επόνιες κακορίμαλη⁴ και βογγούσες έτσα, γη για να σε λυπηθούνε οι Γερμανοί; Εδά πονείς;

- Όσκες⁵ του κάνει η κυρά του, παρά

όση ώρα ανωκατίζανε οι σκυλοσερμένοι μούκανε την δουλειά ο κακοθάνατος, που μούβαλες εις την παλέτσα⁶.

- Και δεν emίλιες μωρή κακορίμαλη γυναίκα; Και του κάνει κι αυτή χαμογελαστά:

- Για κατέχα γώ η κακομοίτσα Ιγγλέζικα;

Που εγίνηκε τουτηνά η ιστορία δεν μπορώ να σας το γράψω γιατί είναι και τα προσωπικά δεδομένα και του σπιθιού και του χωριού και δεν θέλω μπελάδες, χάψι⁷ και σίδερα...και μένει εφτασφράγιστο μυστικό σαν την λίστα Λαγκάρντ.

Λεξιλόγιο

1. κακομοίτσα = κακομοίρα
2. εκαρκάτευγε = καρκατεύγω = ερευνώ,
3. ψάχνω να βρω
4. γουμανή = γεροδεμένη
5. κακορίμαλη = κακορίζικη, κακό ριζικό, κακή τύχη
6. όσκες = όχι ή όχι
7. παλέτσα = σκέπασμα, υφαντό, πατανία
8. χάψι = αυτόφωρο

Ράμνος Ραμνιώτης

Η ροδαρά μας

Πέμπω σας χαιρετίσματα ένα ματσάκι ρόδα.

της Ροδαράς τούτης τα ρόδα
τα κορφολογά 'πο
τα περιβόλια της γραφής
ο Χαράλαμπος Ελευθεροπολίτης,
από τσ' Αρμένους τ' Αποκόρωνα
του νησιού τση Κρήτης

Μαντινάδες

Τοίχος παλιός δε χτίζεται,
καινούργιος δε χαλάται
καινούργι' αγάπη γίνεται,
παλιά δε λησμονάται.

Σαν είν' η αγάπη μπιστικιά,
παλιώνει μα δε λιώνει
Τσι χίλιους χρόνους μια φορά
να σμίξει, καινουργιώνει.

Νάμουνε πλύστρα νάπλυνες,
καλίκι να μ' επάθιες
νάμουνε μωσκοσάπουνο
στα χέρια να μ' εκράθιες.

Άχι και να πορπάτουνα
πιθήδια σαν τον γάτη
και νάρχουμε να σ' έβρισκα
τη νύχτα στο κρεβάτι.

Τα γιατρικά και οι γιατροί
μόνο κορμιά γιατρεύουν
μα οι πληγωμένες οι ψυχές
άλλο γιατρό γυρεύουν.

Όμορφα παν τα πρόβατα
με τα ψιλιά λεράκια
όμορφα παν κι οι κοπελιές
με ντελικανιδάκια.

Καημός απούναι, γιαραμπή,
δυο πολυαγαπημένα
νάναι στον κόσμο αζωντανά
και νάναι χωρισμένα.

Με περασάρικα πουλιά
ποτέ φιλιά μην κάνεις
γιατί αυτά μισεύγουνε
κι ογλήγορα τα χάνεις.

Ψηλά τη χτίζεις τη φωλιά
και χαμπλώνει ο κλώνος
και δα σου πάρουν το πουλί
να σου πομείνει η πόνος.

Ψηλά τη χτίζω τη φωλιά,
γιατί καταλαβαίνω
πως έχω δυνατά φτερά
και πλια ψηλά να βγαίνω.

Αναμεσός στη θάλασσα
μουρέλα να φυτέψεις
κι ότινα μπουνε στον καρπό,
τσ' αγάπης να πιστέψεις.

(«Κρητικές μαντινάδες», συλλογή
και ταξινόμηση Μαρίας
Λιουδάκη, έκδοση Νικολάου
Αλικιώτη, Ηράκλειο, 1933)

Αθιβολές

Το χτυπητήρι

Ίντα 'ναι πάλι οι δουλειές του
Μουστακοχαράλαμπος από 'καμε;
Θεόψυχά μου, α δεν έμπουντά-
λιασε.

--Ντα ίντα 'καμε πάλι; Λώμπης
έκλειψε του Ψαροβαγγέλη την
κοπελιά από τσι Κούμους; Έλεγέ
το πως τήνε ρέγεται και πως,
α δε του τη δώκουνε, θα πα να
τήνε κλέψει, λέει! Κι έκαμέ το, γή;
--Παρά! Επήγε ο αφορεσμένος κι
επήρε μια μαύρη κουβαρίστρα κι
απός επήγε στου Μυρωπαντελή
το σπίτι κι έδεσε την άκρα τση
στο χτυπητήρι τση πόρτας. Κι
απός εξετύλιξε το καρόλι, ίσαμε
που τέλειωσε η κλωστή, κι επήγε
ίσα ίσα ως το ξεροτρόχαλο του
Κανετοδημήτρη, αντίκρυτα άπου
το σπίτι. Κι απός, εκώστηκε εκεί
κι ετράβα πότε πότε την κλωστή
κι εκτύπα το χτυπητήρι κι επό-
ριζε ο κακομοίρης ο Παντελής,
που 'θάργειε πως ήτονε κια-
νείς, να δει ποιος χτυπά, μα δεν
εθώργειε κιανένα. Λέ' «πράμα
κουζουλοκόπελα θά 'ναι, μ' άνε
πίασω κιανένα, θα το μισερώσω
θέλω». Κι εκώστηκε από πίσω
από την πόρτα κι ανήμενε να
ξανάρθουνε. Και την ώρα που
χτύπα πάλι το χτυπητήρι, ανοίγει
για μιας και πορίζει όξω, για
να τό τσακώσει. Κι όμως λωδά,
διάλε το πράμα που 'δε... Λέ'
«Παναγία μου κι ίντα ναι», και
πέφτει ξερός, χάμαις.

--Ίντα λέεις, γιά όνομις του Θεού!
--Γροϊκάς του λόου σου πράματα;
--Άδικο να του λάχει, α δεν
εμπουντάλιασε. Και κρίμας τον
ντελικανλη, γιατί έτσα που το
λαλεί, θα κακαποδώσει θέλει, κι
είναι αμαρτία. Γιατί και καλός
δουλευτής είναι, και γερός
άντρας είναι --αφθιάρμιστος
να 'ναι-- και φιλότιμος είναι και
το πράμα του από το καλύτερο
τού χωργιού 'ναι.

--Μα 'πέ μου λωδά κι ίντα απο-
γίνκε στην υστεργιά;
--Ο Θεός κι η μοίρα κι επέρνα από
κειά του Καλλεργιογώργη το κοπέλι
και τότε θωρεί ξαπλωμένο χάμαις

Λόγου χάριν Ερωτόκριτος μέρος Γ', στ. 629-698 (Κρήτη, γύρω στα 1610)

Εμίσεψε ο Ρωτόκριτος, κι η Αρετή ανεβαίνει
στην κάμερά τση, κι πύρηκε τη Νένα πρικαμένη.
Τυφλή, βουβή, κι ολόκουφη σου φαίνετο πως ήτο,
και τσ' Αρετούσας δε μιλεί, το τέλος τση θωρεί το.
Μόνον κουνεί την κεφαλήν, κλαίγει κι αναστενάζει,
σα φρόνιμη και των η-δυό τέλος κακό λογιάζει.
Ήθεκε για να κοιμηθεί δαμάκι η Αρετούσα,
κι εφαινετό τση τ' άκουσε πως τσ' εξαναμιλούσα.
Λόγιασε, ξαναλόγιασε, δε' τα, και καλοδέ' τα
τά τα' είπεν ο Ρωτόκριτος, όντεν αποχαιρέτα,
και κάθε λόγο μέσα της εξόμπλιαζε κι εθώρει,
κι ύπνον ποτέ στα μάτια τση δεν ήβαλεν η Κόρη.
Σ' τούτην την παίδαν ήτονε κι ο Ερώκριτος ο αζάπης,
θυμώντας τα συχνιά-συχνιά τα λόγια της Αγάπης.
Και τά του είπε η Αρετή, χίλιες φορές λογιάζει,
και κάθε λόγο διαμετρά, πώς πάγει, πώς ταιριάζει.
Αν είν' κι η Αρετή αγρυπνά, και τούτος δεν κοιμάται,
κι ο γ-είς κι ο άλλος σ' μια βουλή κι ανάγκη τυραννάται.
Ήρθεν η μέρα η λαμπυρή, κι οι άλλοι όλοι εξυπνήσαν,
μα αυτεινοί οι δυο τα μάτια τως ποτέ δεν τα καμνύσαν.
Και καταπώς εθέκασιν, εδέτσι εσηκωθήκα,
κι ο γ-είς κι ο άλλος στην καρδιάν έναν καημόν εγρίκα.
Εκείνη η μέρα να διαβεί, τως φαίνετο κι εγίνη
χρόνος, κι η έγνοια τση Φιλιάς ολημερνίς τους κρίνει.
Με πεθυμιά ενιμένασι τση νύκτας το σκοτίδι,
κι η μέρα πάντα βάσανο και πείραξη τως δίδει.
Ήρθεν το σκότος κι πύρε τους, την ώρα τως κατέχουν,
πάσι στον τόπον τως κι οι δυό, χαρά μεγάλην έχουν.
Ξανακινούν τα Πάθη τως, και τότε η Αρετούσα
(πλιά λεύτερα και σπλαχνικά τα χείλη τση εμιλούσα)
ήρχισε κι εφανέρωνε του Ρώκριτου, να μάθει,
από τα βάθη τση καρδιάς παραμικρό απ' τα Πάθη.
Νύκτες πολλές τους πόνους τως στο παραθύρι λείσι,
κι ώρες σωπούν, όντε μιλούν, κι ώρες σωπώντας κλαίσι.
Είχαν τη νύκτα λαμπυρή, κ' ημέρα στο σκοτίδι,
το παραθύρι μοναχάς παρηγοριά τως δίδει.
Οληνυκτίς οπού μιλούν τους πόνους έναν ένα,
τως φαίνεται και τσ' ουρανούς ενοίγασι κι εμπαίνα.
Και την ημέρα, οπού το φως τά θέλου δυσκολεύγει,
τως φαίνεται κι ο Θάνατος κι ο Χάρος τούς γυρεύγει.
Αλλάλως συμβουλεύγουσι, να μην πολυσιμώνει
του παλατιού ο Ρωτόκριτος, και τα κουργά να χώνει.

Συνέχεια στη σελίδα 7

και φωνιάζει τση γυναίκας του
και πορίζει και τον εξελιγώσανε,
απού 'θελε να 'ναι αποθαμένος,
αν απόμενε εκεία ούλη νύχτα.
--Θώργειε του λόγου σου ίντα του
'πε ο νους του να πα να κάμει.
--Δεν το πιστεύω πως θα στρώ-
σει, μα πάλι δεν κατέεις ίντα
γίνεται. Α να δούμε.
--Γιάντα το λέεις τουτονά;

--Γιατί,
Απού 'ναι γέρος κουζουλόσ, οπού
τα νιάτα του 'ναι
και δεν αλλάζει η γνώμη του,
ό,τι κι αν-ε του πούνε.

(Αλέξανδρος Δρουδάκης,
«Το Νικολιό: κρητικά
ευθυμογραφήματα (νάκλια)»,
Χανιά, 1953, σ. 71-72).

Η κοπή της Αγιοβασιλόπιτας του Συλλόγου

Την Κυριακή, 03/02/2019, με μεγάλη επιτυχία και συμμετοχή πραγματοποιήθηκε, για άλλη μία χρονιά, η κοπή της Αγιοβασιλόπιτας του πολιτιστικού συλλόγου Αρμενιανών Αττικής «Κριτοβουλίδης». Στον όμορφο και ζεστό χώρο του καφέ «Εξωστρεφής», στο Μεταξουργείο, το οποίο μας φιλοξένησε και φέτος, έλαβε χώρα η εκδήλωσή μας, στα πλαίσια της οποίας διενεργήθηκε και η καθιερωμένη Γενική Συνέλευση του Συλλόγου.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους, ο αντιπρόεδρος της ομοσπονδίας Αποκόρωνα, κ. Βαρδής Μπραουδάκης, ο πρόεδρος των Παίδοχωριανών, κ. Γιάννης Πανηγυράκης, ο πρόεδρος του σωματείου Σουριανών-Σελιανών-Λικοτιναριανών, κ. Νίκος Καντεράκης, η γενική γραμματέας της Ομοσπονδίας και εκπρόσωπος του συλλόγου Καλυβιανών Αττικής κ. Αθηνά Μαραθάκη, καθώς επίσης και απ' το Κρητικό ραδιόφωνο Αττικής, ο ραδιοφωνικός παραγωγός κ. Γιάννης Κριαράκης.

Τον πρώτο λόγο είχε ο πρόεδρος, κ. Γιάννης Τερεζάκης, ο οποίος έδωσε το χαιρετισμό του στα παρευρισκόμενα μέλη, εξέφρασε τις ευχές του για μία καλή και τυχερή νέα χρονιά και αναφέρθηκε στα πεπραγμένα του έτους που μας πέρασε. Τόνισε την προσπάθεια που καταβάλλει ο σύλλογος για να μπορέσει να ευχαριστήσει τα μέλη που τον απαρτίζουν, καθώς επίσης και να διατηρηθεί ακμαίος. Σ' αυτό, όπως είπε, βασικό ρόλο κατέχει πρωτίστως η συμμετοχή και η παρουσία στις προγραμματισμένες εκδηλώσεις που διοργανώνονται, όπως είναι για παράδειγμα ο ετήσιος χορός και οι ημερήσιες εκδρομές. Προσκάλεσε, επίσης νέους ανθρώπους να εισαχθούν στο διοικητικό συμβούλιο, με αφορμή και την εκ νέου σύστασή του. Το νέο συμβούλιο, ωστόσο, εγκρίθηκε και τα μέλη που θα το απαρτίζουν θα αναγραφούν στο επόμενο τεύχος της εφημερίδας.

Αφού ολοκλήρωσε την ομιλία του ο πρόεδρος, σειρά είχε η ταμίας του συλλόγου κ. Σοφία Τερεζάκη. Μετά από τις δικές

Συνοπτικός οικονομικός απολογισμός έτους 2018 του Συλλόγου Αρμενιανών Αττικής «Ο Κριτοβουλίδης»

Υπόλοιπο Ταμείου 31/12/2017	880,26
Πλέον (+) εισπράξεις έτους 2018	1.365,09
Σύνολο	2.245,35
Μείον (-) πληρωμές έτους 2018	1.358,86
Υπόλοιπο ταμείου 31/12/2018	886,49

Αθήνα 04/02/2019

Η Ταμίας

Σοφία Ελ. Τερεζάκη

της ευχές και το δικό της καλωσόρισμα, προχώρησε σ' έναν αναλυτικό ετήσιο οικονομικό απολογισμό και έδωσε την ευκαιρία σ' όποιον απ' τους παρισταμένους ήθελε να εκφράσει την γνώμη του σχετικά με την ανάλυση των παραπάνω στοιχείων.

Κατόπιν, είχε φτάσει η ώρα της κοπής της Πρωτοχρονιάτικης πίτας μας. Ιδιαίτερη τιμή μας έκανε και φέτος ο πατήρ Μανώλης Καβρουλάκης, ο οποίος ήταν παρών στην εκδήλωσή μας και ευλόγησε την Αγιοβασιλόπιτα. Ευχήθηκε και ο ίδιος σ' όλους μας να έχουμε μια χρονιά γεμάτη αγάπη, συνεργασία και υγεία.

Το μοίρασμα έγινε απ' τον πρόεδρο και το φλουρί το έτυχε η κ. Ζωή Χατζηδάκη-Βασσάλου, η οποία κέρδισε ένα παραδοσιακό κρητικό μαχαίρι, το οποίο ήταν δωρεά των αδερφών Τερεζάκη, που διατηρούν την βιοτεχνία Κρητικών μαχαίριων και είδη δώρων και τους οποίους τους ευχαριστούμε ιδιαίτερα.

Τους καφέδες και το κέρασμα αυτής της όμορφης εκδήλωσης προσέφεραν εις τη μνήμη της μητέρας τους, Στυλιανής Τσιριγιώτη, οι κόρες της, Πελαγία και Μαρία, στις οποίες και ευχόμαστε να έχουν μία καλή χρονιά με υγεία.

Το ζεστό κλίμα και η όμορφη παρέα της ημέρας συνετέλεσαν ώστε να περάσουμε όλοι καλά και να ξεκινήσει το νέο έτος με ελπίδα και αισιοδοξία.

Το Δ.Σ του συλλόγου Αρμενιανών Αττικής «Κριτοβουλίδης» εύχεται ό, τι καλύτερο για όλους τους Αρμενιανούς με υγεία λιγότερο άγχος και περισσότερη χαρά!!!!

Μαριάννα Γ. Γαλανάκη

Αρμενιανών Αττικής «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΡΜΕΝΙΑΝΩΝ «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ» (από 04/3/2018 έως 04/2/2019)

Δαραβέλα Έλενα του Διονυσίου	10 €
Πατήρ Εμμανουήλ Καβρουλάκης	30 €
Παπαγιαννάκης Σπύρος	50 €
Κουρομιελάκης Βασίλειος	20 €
Βασσάλου Ζωή	10 €
Γαλανάκης Γεώργιος του Δημητρίου	40 €
Κουτσουπάκης Θεόδωρος	300 €
Τερεζάκης Μιχαήλ του Νικολάου	150 €
Πιπεράκης Εμμανουήλ	20 €
Κουρομιελάκης Γεώργιος του Μιχαήλ	30 €
Κουρομιελάκης Ιωάννης του Μιχαήλ	30 €
Τσιτσιρίδου Γαβριηλίδου Ελένη	10 €
Τσιριγώτη Μαρία του Αποστόλη	20 €
Κουρομιελάκης Αργύρης του Γεωργίου	20 €
Καλλιβρετάκης Γεώργιος του Ελευθ.	20 €
Γκολφίνοπούλου Στεφανουδάκη Ζωή	10 €
Καλλιβρετάκη Ματούλα	20 €
Καλλιβρετάκη Αργυρώ	20 €
Καβρουλάκη Αικατερίνη του Παντελή	20 €
Καβρουλάκης Δημήτρης του Παντελή	30 €
Καβρουλάκης Κων/νος του Μιχαήλ	25 €
Τερεζάκης Σταύρος του Αντωνίου	20 €
Τερεζάκη Κουναλάκη Αναστασία	40 €
Εις μνήμη της Σεβαστής (Τούλας) Ιωάννου Βαγιωνάκη, η Σοφία Μιχαήλ Τερεζάκη	60 €

Το Διοικητικό Συμβούλιο
του συλλόγου «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»
τους ευχαριστεί όλους θερμά.

Στον λογαριασμό GR 59 0171 8320 0068 3213
1721 053 στην Τράπεζα Πειραιώς μπορείτε
να καταβάλλετε τη συνδρομή σας για το έτος
2019 και θα σας αποσταλεί η σχετική απόδειξη.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Η Ταμίας
Σοφία Ελ. Τερεζάκη

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΣΑΚΙ ΤΟΥ ΓΕΡΩ ΤΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΗΣ

Σας ήλεγα το λοιπόν, στο προηγούμενο φύλλο, για τα θέατρα, που μας εφέρανε και μας τα παίξανε, τω καιρώ εκείνω, στο χωριό, κι επήγαμε να κουζουλαθούμε και να κολαστούμε με τα όσα πονηρά ακουστήκανε πώς επράξανε οι θηλυκοί θεατρίνοι. Κι ένας Θεός γνωρίζει πως εβγήκαμ' άβλαβοι κι από το νντανά του Μπλάζιο, που μας εγιουρουντήξε μέσα στα θέατρα την ώρα πού 'μαστανε στο τσακίρ κέφι.

Η Ελενάρα με την μακρέ ποδάρα και η Ζεχρά η αλανιάρρα

Και σ'εκείνηνα την ώρα τση κατάνυξης, ετέλειωσε το καρόλι με την κορδέλα των Αγίων Τόπων κι έβαλε καινούργιο ο Έκτορας. Μα του μπλεχτήκανε τα καρόλια, ως μας είπε, μ' αυτός ο πονηρός θα το 'καμε εξεπιτούτου για ν' αρέσουνε στσι ντελικανίδες οι κινηματογράφοι ντου. Κι αντίς τη Γεθσημανή, την Καπερναούμ και την Τιβεριάδα έπιασε κι έδειχνε την Ελενάρα με την μακρέ ποδάρα κι ετραγουδίε κι από πάνω ο ίδιος γιατί ο κινηματογράφος του ήτονε βουβός:

-Ελενάρα, Ελενάρα με τα στήθια τα μεγάλα και με τη γδυμνή ποδάρα, μου 'χεις κλέψει την καρδιά.

-Κι αμ' εμάς λέει, ακούστηκε η φωνή του Σαλαμπαρδούκο.

-Σιωπή, κύριε, διάταξε ο Αλέκτορας.

-Ίντα σιωπή, θαρρείς μωρέ επειδή έκατσα στο θρανίο πως εγίνηκα και μαθητής σου να με διατάσεις;

Μά 'δωκε τόπο στην οργή ο Έκτορας κι έπιασε κι έβγαλε ύστερα από το χασέ την Ελενάρα και μας έδειξε τη Ζεχρά. Καλό κουμάσι κι ετούτη. Ένα κοντοφούστανο, ίσα-ίσα που 'χωνε την βράκα τζη εφόριε κι εφούμερνε! Τζιμινιέρα ήτονε τσ' αφορεσμένης γινομένα τα ρουθούνια τζη από τον καπνό πούβγανε!

Κι ως μας την έδειξε ο Αλέκτορας αρχίνιξε να τραγουδεί :

-Ζεχρά, με δυο χείλια ωχρά τ' όνομά σου προφέρω...

Απανόβαλλε μάλιστα τσι ντελικανήδες, λέγοντας τους: -Ομπρός, ούλοι μαζί!

Κι εσπκωθήκανε τότες τ' αντράκια κι εμείς η μαρίδα από το πάτωμα, που η χαρά μας δεν περιγράφεται, κι ας αγρίεψαν οι γυναίκες, γράδες και νιες, γι' αυτήν την αδιαντροπιά. Σπκωθήκαμε το λοιπόν ορθοί -σοφία ορθή που λένε- κι ετραγουδούσαμε με τσ' αγριοφωνάρες μας, σα να λέγαμε κιανένα γαμοτράγουδο τση ρίζας.

-Ζεχρά, με δυο...

Μα δεν εμπροκάμαμε να πούμε και τα «χείλια ωχρά», γιατί σπκώθηκε ο παπάς και μας εδιέκοψε τον ψαλμό, κι αρχίνιξ' αυτός τον εξάψαλμο στον Παλιολλαδίτη.

-Τούτεσες είναι μωρέ οι επιστήμες κι οι εφευρέσεις που μου 'ταζες για να σε βάλω στο σχολειό να τσι διδάξεις; Κι εγώ, σαν

το μωρόπιστο σ' εγροίκουνα κι εμάζωξα τα γυναικόπαιδα να φωτιστούνε και να καλιμεντευτούνε! Ετούτες οι γυναίκες, ευλογημένες, που 'βγαλες εις το πανί, είν' εξώλης και προώλης, οι παραλυμένες. Μόνο να πιάσεις να μάσε δείξεις πράματ' αθρωπινά, να 'χουνε και λιγάκι λεζέτι.

Κι αρχίνιξανε τότες να βγαίνουν

στο πανί οι πυραμίδες κι οι σφίγγες του Φαραώ, μιναρέδες, χοτζάδες κι ο Παναγής ο Κουταλιανός. Κι ύστερα μας έδειξε την Μπιγκάζα κι ένα χαρέμι με χανουμάκια χορούς και μπάλους. Μα κείν' η Μπιγκάζα και τα χανουμάκια, μας τα χαλάσανε πάλι, απάνω που ππαιναμε να καταλαγιάξομε και νάρθ' ο νους στη κεφαλή μας. Γιατί σ' άκουσμα τση Μπιγκάζας, πολλά χάρηκε το Σηφαλιό η Κουρκούτσα, σα νάδε την αγαπτική ντου, που στον ύπνο ντου μόνο την εγνώριζε το παντέρμο, γιατί κιαμιά δεν τον ερέγουνταν τον ομορφονιό, το λιγονούση, γι' αγαπτικό. Και σπκώθηκε κι εφώνιαζε :

-Η Μπιγκάζα, κοπέλια. Αντέστε, μωρέ, για Ντέρνα, για Μπιγκάζα. Μα του 'κοψε τη φόρα ο Μιχάλης ο Φάβας, φωνάζοντάς του με προσταγή:

-Σώπα, Κουρκούτσα, τσ' ανοστιές σου. Κι απάντησε αγριεμένο το Σηφαλιό:

-Εσύ, μωρέ ανεμογάμνη, θα μου les εμένα να σωπάσω;

Κι επήγανε να σουρομαδιστούνε, μα δεν εφέγγανε κι έπεσε η Κουρκούτσα στο ράσο του παπά, που το πέρασε για τη βράκα του Φάβα, κι ο Φάβας εχύμπε τσ' Αλισάβης τση γυναίκας του Σκορπιού, που την επέρασε για το Σηφαλιό φωνιάζοντας μανιασμένο:

-Να σε μουνουχίσω θέλει, μωρή ζουρίδα μαδημένη.

Μα τούτ' η κουβέντα εσήκωσε στο πόδι το Σκορπιό τον άντρα τσ' Αλισάβης από μια άφριζε από μάνητα και μια εγάλα με την φοβέρα του Φαβακιού. Πώς θα κάμει μωρέ το ζάβαλο τέθοια δουλειά σε γυναίκα, που δεν έχει αχαμνά!

Κι ετσά, με την Ελενάρα, τη Ζεχρά και την Μπιγκάζα, αρπαχτήκαμε για ψύλλου πήδημα. Κι εγινήκαμε, σαν κι ετότες με το θέατρο του Ξύδη και τον ντανά του Μπλάζιο, μαλλιά κουβάρια κι ανακατωθήκαμε στο

Μια, σαν ετούτη την Ελενάρα με τη μακρέ ποδάρα μα έδειξε ο παλιολλαδίτης στο πανί και εγίνηκε Ανάστια ο Κύριος... (Εξώφυλλο του μαργκόλικου γαλλικού περιοδικού «Paris Flirt» του 1926).

σκοτίδι μάλιστα τούτη τη φορά σαν τα καλαμαροχτάποδα κι αρχινίξανε να παίζονται τότες αντίς τα πάθη του Χριστού, τα πάθη μας των Αρμενιανώ. Άλλος να δέρνει και να βλαστημά το ράσο του παπά παίρνοντάς το για σαλβάρι, άλλος να φοβερίζει γυναίκα πως θα τήνε μουνουχίσει κι άλλοι άλλα τρισεχειρότερα λέγανε με τσι βλαστήμιες τωνε πως θάνε κάνανε.

Μέσα το λοιπόν σ' εκείνονα το ραβαΐσι, σπκώθηκε η Αντρομάχη, που 'τονε ορχομένη από το Νιο Χωριό, να δει, λέει κι εκείνη τα θάματα που κουβάλλιε ο Παλιολλαδίτης στσι κορδέλες του. Σπκώθηκε κι είπε πως τούτ' η μανία που μας εκυριέψε είν' έργο του Οξαποδώ του Τρικέρη και χρειάζεται θυμίαμα. Μα που να βρεθεί σ' ετούτηνα την κατάσταση λιβάνι και θυμιατό;

Τσ' απάντησε όμως ο Στρατής, λέγοντάς τση:

-Ίντα θυμιάσμα και λιβάνισμα γυρεύεις Αντρομάχη; Κάπνισμα με καβαλίνες μάσε χρειάζεται, ως κάνομε και με τσι μπουμπούρους όντε ξεσμηλωθούνε. Πριχού αρχινίξομε να κεντρώνομε με τούτο το γαζέπι που μας ήβρε πάλι.

Επήγε τότες ο Έκτορας για να ειρηνέψει τα πράματα και να μερώσει τα πνεύματα, να τραγουδήξει καντάδες λέει, με το μαντολίνο ντου. Μα με τσι βλαστήμιες και τα διασολομπεψίματα φοβήθηκε πως θα πιάσουνε να του καταχτυπώνε στην κεφαλή τη μηχανή και το μόνο τραγούδι που του κατέβηκε στην κούτρα ήτονε πάλι τση Ζεχράς κι αρχίνιξε να τήνε τραγουδεί: -Ζεχράααα με δυο...

Μα δεν εμπρόκαμε να πει και τα χείλη ωχρά, γιατί του φκαιρέσανε στα μούτρα το μπουρομπουκάλο με το μενεξελί μελάνι του σχολειού. Και αντίς ωχρά εγινήκανε μελιτζανιά τα χείλια κι η άσπρη κουστουμιά τ' Αλέκτορα.

Στην απελπισία ντου τότες κι ο παπάς σπκώθηκε κι έψαλε το «Κύριε των δυνάμεων μεθ' ημών γενού». Σπκωθήκανε κι οι γυναίκες και φωνιάζανε των αντρώ:

-Σωπάστε μωρέ κι ψυχάστε μπλιο και δεν νταγιαντίζεστε. Μ' αναφιλέ. Κι ήμαστανε τότε να μάσε θωρείς και να μάσε καμαρώνεις τσι τζιλικουντάνηδες ως μας ήλεγε ο Παπαδοσταύρος. Από τη μια μπάντα οι πλιά αρειμάνιοι να τρώνε τα λυσσιακάντωνε, σαν τζι δεμένους κι αγριεμένους σκύλους και να βλαστημούνε τον παλιολλαδίτη που τσι κούρθιαξε σαν νάταν οι τράοι του, σφακελώνανε μάλιστα και τα μούτρα ντωνε που του πλερώσανε... το δίφραγκο για τούτο το καψόνι.

-Γαμώ τη φραγκία σου πεζεβέγκη Αλέκτορα κι άλλα νόστιμα ακούγονταν.

-Εβράσαμε και πλαντάξαμε μωρέ σ' ετούτηνε την κάψα και τη σκοτεινάγρα που μας εφυλάκωσες!

Και από την άλλη μπάντα ο παπάς με τσι γυναίκες, μια να ψάλλουν και μια να ντρακάρουν τσι βλάστητους να ψυχάσουνε γιατί τσι μπεστίσσανε και δεν τσι νταζιαντίζουνε μπλιό.

Μα τα πλια νόστιμα ήτονε πίσω ακόμη. Γιατί σ' εκείνονά το μαλικουλέ ήτονε πού πιασε τον γερο-Καργιάτζουλα η σφίξη για ψιλό ντου νερό, κι εγύρευε κι ευτός να πορίσει κι εφώνιαζε:

-Ανοίξετε μωρέ σεις και κατουργούμαι.

-Βαστήξου Γιώργη ώστε να βρεθεί το κλειδί, του 'λεγε ο γεις.

-Σφίξου Γιώργη θεριό, του 'λέγ' ο άλλος.

-Αγάντα Γιωργάρα μα κι εμείς κατουργούμαστε, μα δε μιλούμε, του 'λεγε άλλος.

-Δεν μπορώ να βαστηκτώ γιατί 'χω το σκατόπιστο τον προστάτη που με σφάζει.

Σφίξου κι αγάντα Γιώργη και βάστα Γιώργη. Μα είδε πρέπει μεγάλο ζόρε ο Καργιάτζουλας, κι έμπηξε φωνή μεγάλη :

-Ξεχαμπετώσετε μωρέ το σαλιαδόρο ν' ανοίξ' η πόρτα, γιατί θα σπάσ' η φούσκα μου, γαμώ τσι κινηματογράφους σας.

Η γενική κατουράγρα που μας έπιασε στο σκολειό

Κι ετότες εγίνηκε τ' απίστευτο: ν' αρχινίζου να φωνιάζουνε πρώτα ούλ' οι γέροντες πως τσίπιασε κι εκείνους σφίξη και θέλουνε ψιλό ντονε νερό. Κι όσο πέρνα η ώρα, γενική κατουράγρα μας έπιασε μικιούς και μεγάλους, σερνικούς με προστάτη κι απροστάτευτους θηλυκούς. Κι ούλοι χοροπηνούσαμε σαν τσ' αναστενάρηδες σ' αναμμένα κάρβουνα. Κι οι πλιά αγριεμένοι αρχινίξανε πάλι να κατεβάζουνε καντήλια κι εικονίσματα:

-Ανοίξετε μωρέ διάολε τον Αντίχριστό σας και να κατουρηθούμε θέλει να μαγαρήσομε το σκολειό.

Φώνιαξε κι ο μπογιατζής ο Κουγιουμτζής.

-Γαμώ τον Αδάμη και την Εύα ντου.

-Ίντα σου φταίνε, μωρέ βλάστημε, οι Πρωτόπλαστοι και τσι βλαστημάς, τον αποπήρε ο παπάς.

-Ίντα μου φταίνε; Τσ' αμαρτίες τονε πλερώνομ' εδά μείς απόψε.

Ξαναφώνηξε ύστερα πολλ' αγριεμένος ο Καργιάτζουλας:

-Ανοίξετε μωρέ γιβεντισμένοι κι αρχί-

νιξα να τσιριούμ' απάνω μου.

Σπκώθηκε τότες ο Καλόγερος ο Μιχάλης που παράστανε κάθε χρόνο τον Άδη στην Ανάσταση και πρόσταξε:

-Άρατε πύλας!

Κι έπιασε ο Μάνωλας κι εξεμασκούλωσε τας πύλας και τας θύρας, τη λαθρακιασμένη δηλαδή και ξεχαμπετωμένη οξώπορτα του σκολειού. Κι εξεπορτίσαμ' ούλοι όξω στην Πλακούρα. Κι ετζιριτούσαμε, οι σερνικοί οθέ τα διπλανά καταλύματα, τα σώχωρα και τσι ξεροτροχάλους προς ψιλού μας νερού. Κι οι γυναίκες εμπήκανε και μανταλωθήκανε, όσες εμπροκάμανε, στο κατρουλάδικο του σκολειού. Κι οι αποδέλοιπες φουκαρώνανε στα διπλανά σπίθια τση Τσελεπομαρίας, τση Χαροκοπάκαινας, τση Ρουμπάναινας και τση Τσακιραντρέγαινας να κάμουνε κι εκείνες την ανάγκη ντως. Κι ως ετελειώσαμε και ξανασιμίσαμε, αλαφρωμένοι και περίχαροι, ξανάπε η Αντρομάχη πως με τσι βλαστήμιες σας και του Έκτορα τα έργα ν' ανακατώνει Αγίους Τόπους και γυναίκες αμαρτωλές και μισόγδυμες, έπεσε οργή Θεού κι ανοίξανε τα νεφρά μας ουλωνώ. Γιατί δεν εξηγείται, καλότυχοι, τέθοια σφίξη που μας έσφιξε ούλους στα καλά καθούμενα.

Μα τσ' είπε ο Στρατής πως:

-Ευλογία Θεού έπεσε, Αντρομάχη, που μας έμπειψ' οφέτος τόσεσας καρπούζες και τρώμε τζάμπα όσες θέλομε, ετσά που καθαρίζουνε τα νεφρά μας και λαμπικάρετ' η φούσκα μας. Μα με τη λαιμαργία μας να φάει καθέννας μας κι από μια πριχού κλειδαμπαρωθούμε στη τάξη χώρια είντα'χαμε φαωμένες πριν σε σπίτι και περβόλι, τα πάθαμε τούτα τα μασκαραλίκια.

-Ετσά ναι, ως τα λέει ο Στρατής, εβεβαίωσε κι ο Μελισσάς ο γιατρός που γύριζε από το σώχωρο του Χαρίδημου, οπού ήτον επαωμένος να τσιρήσει κι εκείνος. Και με τη χωρατατζιδικη τούτη διάγνωση του Στρατή εγελάσαμε, ψυχάσαμε όμως και με την πιστοποίηση του γιατρού πως δεν ήτονε βλαμμένο κιανένα πίζουλο μαραφέτι μας κι εξεθύμανε κι ο θυμός μας για τον Έκτορα. Τον εβοηθήσαμε μάλιστα -αφού δεν μας έφταιγε ο άθρωπος για το κουνέρι που μας νύρε παρά η λαιμαργία και η καρπουζοφαγία μας- να φορτώσει το μπχάνημα ντου στο

βιζαβί, αντίς να του το καταχτυπούμε στην κεφαλή, ως του τόχαμε ταμένο στο μεγάλο ζόρε που περάσαμε κλειδαμπαρωμένοι στην τάξη, τον εφιλέψαμε μάλιστα και μ' ένα κοφινάκι καρπούζες πού 'τονε περισσεμένες, φορτωμένες ακόμη στη γαϊδούρα απού την είχανε ξεσωμαρισμένη.

Σκουτελοβαρίχνω σας
Ο ΓΕΡΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

αναφιλέ (τουρκ.nafile)= του κάκου

γαζέπι (τουρκ.gazer)= μπελάς

(«εικοστριώ χρονώ'σαι μπλιό και του Θεού γαζέπι να σε βαστά, πουλάκι μου, αν κάθεσαι κι αν στέκεις»).

κατουράγρα= αβάσταχτη ανάγκη ούρησης

κατρουλάδικο= ουρητήριο

κάψα=μέγλη ζέστη, καύσωνας.

Ερωτοκρ.Γ'1682 («γιατ'είδαμε τα βάσανα εισέ πολλούς κι επάψα/το καλοκαίρι δροσερό και το χειμώνα κάψα».

Πανώρια (1590) Α'301 («σαν το λαγό π'ολημερνίς ο κυνηγός ζυγώνει/στο περιβόλι, στα βουνιά, στην κάψα κ'εις το χιόνι»).

κουμάσι (τουρκ. kumas)= άθλιος, λέρα

λυσσιακά= στη φράση: οι σκύλοι τρώνε

τα λυσσιακά ντώνε= γαυγίζουν δαιμω- νιωδώς.

μάνητα= θυμός μεγάλος, οργή. Ερωτο-

κρ.Α'1633 («και το καράβι αμπώθουσι με μάνητα μεγάλη/στη φουσκωμένη θάλασσα σε μια μεριά κ'εις άλλη»).

μασκαραλίκι (βενετσιάν. mascara)=

ρεζιλίκι, γελοιοποίηση.

μπλιό= πλέον («δε σε νταγιαντίζω μωρή μπλιό»).

ραβαΐσι, ρεβαΐσι, (τουρκ.revac)= μεγάλη

συγκέντρωση, ένταση, φούρια («είντα'ναι μωρέ πάλι τούτονε το ρεβαΐσι στην Γαϊδουροκυλίστρα».)

σκοτεινάγρα= σκότος βαθύ, σκοτίδι.

(«την ώρα που ο αυγερινός πασίχαρος προβαίνει/κι από τη γης το πρόσωπο η σκοτεινάγρα βγαίνει»).

τσιριούμαι= αισθάνομαι την ανάγκη να ουρήσω

τσιρώ= ουρώ

φούσκα= ουροδόχος κύστη

Συνέχεια από τη σελίδα 3

Κι η νύκτα μόνον τσ' ήσωνε, τον Πόθο να μιλούσι, κι αυτιά να μην τως-ε γρικούν, μάτια να μην τους δούσι, μην πά να φανερώσουσι τά'ναι βαθιά κωσμένα, και ξαγριέψουν το ζιμίό πράματα μερωμένα. Εδέτσι επέρνα-ν ο καιρός, κι όντε θαρρούν πως γιαινούν, οι πόνοι τως διπλώνουσι, τα πάθη τως πληθαίνουν. Μια νύκταν ο Ρωτόκριτος θέλει να ξεδειλιάσει, κι εζήτηξε της Αρετής το χέρι τση να πιάσει.

ΑΡΕΤΟΥΣΑ

Λέγει του: «Πλιό σου μην το πεις και μην το δευτερώσεις, και μη ζητήξεις, μη βαλθείς στο χέρι μου ν' απλώσεις.

Σε χέρι γή σε μάγουλο ποτέ δε θες μου 'γγίξει,

ώστε να φέρουν οι καιροί, γλυκός καιρός ν' ανοίξει,

να το θελήσει η Μοίρα μου, κι ο Κύρης να τ' ορίσει

αλλιώς ποτέ δεν το θωρείς, ο κόσμος κι α βουλήσει.

Σώνει σε τούτο μοναχάς, λέγω σου, να κατέχεις, εσύ θε νάσαι ο άντρας μου, κι έγνοια κιαμιά μην έχεις.

Κι ο κόσμος αν ξαναγενεί, άλλον δεν κάνω ταίρι,

μόνον εσέ, Ρωτόκριτε -κι άφ'ς το για δά το χέρι.

Κι ο Κύρης σου την προξενιά, κάμε να τη μιλήσει

του Ρήγα, και με τον καιρόν ολπίζω να νικήσει.

Γιατί πολλά τον αγαπά, κι ορέγεται κι εσένα,

τσι χάρες σου πολλές φορές εμίλειε μετά μένα.

Την προξενιά σαν του την πει, λογιάζω να τ' αρέσει,

γιατί ήκουσά του από καρδιάς πολλά να σε παινέσει·

ορέγεται τσι χάρες σου και τα όμορφα σου κάλλη,

κι εις το παλάτι όντε σε δει, παίρνει χαρά μεγάλη.

Λοιπόν, προθύμησε κι εσύ, και του Κυρού σου πέ το,

κι αν του μιλήσει, γίνεται ο γάμος, κάτεχέ το».

(από την κριτική έκδοση του «Ερωτόκριτου», σε επιμέλεια Στυλιανού Αλεξίου, εκδ. Ερμής, Αθήνα 1985)

Το περιβάλλον των Αρμένων κινδυνεύει. Υπάρχει λύση;

Γράφει η **Κική Βασσάλου**

Υπεράντληση υδάτων, εγκατάλειψη των πηγών, καταστροφή της υδροπανίδας και ένα περιβάλλον που συνεχώς αλλοιώνεται είναι τα αποτελέσματα της υπεράντλησης υδάτων από τις πηγές των Αρμένων, στην οποία προσπαθούν να βάλουν φρένο οι Αρμενιοί με τις διαμαρτυρίες και τις καταγγελίες τους, αλλά και με την ίδρυση ενός νέου συλλόγου που φιλοδοξεί να λειτουργήσει ανασταλτικά απέναντι στην αλόγιστη χρήση των υδάτινων πόρων του χωριού μας.

Η ιστορία που θα σας διηγηθούμε παρακάτω δεν είναι καινούργια. Τα νερά των Αρμένων, άλλωστε, αποτελούν μήλον της έριδος εδώ και πολλά χρόνια, αλλά πολύ περισσότερο σήμερα, οπότε ο Τουρισμός ήρθε για να μείνει και στη δική μας επαρχία, με ό,τι συνεπάγεται αυτό αναφορικά με τις αυξημένες ανάγκες σε ενέργεια και μεταξύ άλλων σε υδάτινους πόρους.

Κάπως έτσι, τον περασμένο Απρίλιο, ο Δήμος Αποκορώνου έλαβε από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης άδεια χρήσης νερού από την υφιστάμενη πηγή στη θέση Πλάτανος στους Αρμένους, μέχρι 960.000 κυβικά μέτρα νερού ετησίως. Η ποσότητα είναι τεράστια, αλλά, όπως προκύπτει από τη συνέχεια της ιστορίας, όχι αρκετή για να καλύψει της ανάγκες του Δήμου. Λίγους μήνες μετά, λοιπόν, ο Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης υπέβαλλε αίτημα για επιπλέον υδροληψία 3.000.000 κυβικών μέτρων νερού (!) από τις ίδιες πηγές, η οποία και του δόθηκε τελικά στις 5 Νοεμβρίου 2018.

Δεν χρειάζεται να είναι κανείς περιβαλλοντολόγος για να αντιληφθεί ότι οι ποσότητες αυτές είναι καταστροφικές για το περιβάλλον, ούτε και πέρασε πολύς καιρός μέχρι να αρθρωθούν οι πρώτες φωνές διαμαρτυρίας από τους κατοίκους των Αρμένων, οι οποίοι, συστήνοντας αρχικά μια εννεαμελής επιτροπή, συνέταξαν και απέστειλαν στις αρμόδιες αρχές (Διευθύνση Υδάτων Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Περιφερειακή Επιτροπή Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών Κρήτης) καταγγελία με θέμα: «Πηγές Αρμένων Δήμου Αποκορώνου Νομού Χανίων – Περιβαλλοντική Καταστροφή», ζητώντας μεταξύ άλλων την επαναξιολόγηση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων υδροληψίας για χρήση ύδρευσης, τη διενέργεια αυτοψίας ώστε να εκτιμηθεί η πραγματική ποσότητα των υδάτινων πόρων στις Πηγές Αρμένων, την ανάκληση της χορηγηθείσας άδειας

και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

«Δυστυχώς τους τελευταίους μήνες έχουμε γίνει μάρτυρες της οικολογικής καταστροφής, βλέποντας με τα ίδια μας τα μάτια νεκρά ψάρια, πέστροφες και χελώνες σε ποτάμια που έχουν στερέψει από νερό λόγω της ανεξέλεγκτης υδροληψίας. Εκτός της οικολογικής αυτής καταστροφής, η υπεράντληση των υδάτων από τις Πηγές αυτές θα επιφέρει με μαθηματική ακρίβεια την εξάντληση των υδάτινων φυσικών πόρων, την αλλοίωση του πολιτιστικού περιβάλλοντος και την έλλειψη ύδατος ιδιαίτερα στις περιόδους με αυξημένη ζήτηση όπως οι καλοκαιρινοί μήνες. Τόσο εμείς όσο και οι επόμενες γενεές θα ζημιωθούμε ανυπολόγιστα από αυτήν την υπεράντληση χωρίς να υπάρχει κάποιο ρεαλιστικό σχέδιο διαχείρισης υδάτων», επισημαίνουν στην καταγγελία που απέστειλαν και συνεχίζουν:

«Το γεγονός αυτό της ανεξέλεγκτης υδροληψίας και της έλλειψης του νερού που παρατηρείται σε πολλές πηγές, επιβαρύνεται και από την πλημμυρή τουλάχιστον συντήρηση των Πηγών από τις αρμόδιες Υπηρεσίες. Τα σκουπίδια, τα μπάζα όλων των ειδών, αλλά και η έλλειψη κλαδέματος καλαμιών και δέντρων δημιουργούν καθημερινά προβλήματα στις πηγές, στερώντας την φυσική τους απορροή και προκαλώντας την απώλεια επιπλέον κυβικών νερού.

Με την άντληση επιπλέον εκατομμυρίων κυβικών νερού που αιτείται ο ΟΑΚ και ο Δήμος Αποκορώνου, η περαιτέρω επιβάρυνση των πηγών και ο κίνδυνος τεράστιας οικολογικής καταστροφής θα είναι πιο ορατός από ποτέ.

Αν η Δημοτική Αρχή επιμένει ότι με την ολοκλήρωση αυτού του έργου θα παραμείνει ελεύθερο το 67% της ετήσιας απορροής των υδάτων γιατί δεν κατασκευάζει την υδροληψία στις εκβολές των πηγών στην θάλασσα; Μήπως γιατί στις εκβολές των πηγών δεν θα βρει καθόλου νερό; Από πού προκύπτει αυτό το 67% της ελεύθερης ροής των υδάτων τους καλοκαιρινούς μήνες όταν Σεπτέμβρη μήνα παρατηρούμε αποξήρανση ποταμών; Από την υφιστάμενη υπεράντληση διαπιστώνουμε ήδη αποξήρανση του ποταμιού,

από το αντλιοστάσιο ΟΑΔΥΚ Αρμένων και μετά, που αγγίζει το 100%.

Το ότι προσπαθούμε να σώσουμε τις πηγές μας και τα ύδατα μας, είναι θέμα ζωτικής σημασίας τόσο για εμάς όσο και για επόμενες γενεές και αν δεν το πετύχουμε θα έχουμε όλοι μας τεράστια ευθύνη, καθώς προέχει μόνο το καλό του τόπου μας και των κατοίκων. Καλούμε δε, τις αρμόδιες Υπηρεσίες αλλά και τον Δήμο Αποκορώνου και τον Οργανισμό Ανάπτυξης Κρήτης να δει άμεσα με πιο προσεκτική ματιά το θέμα ώστε να μην φτάσουμε σε σημείο που να μην υπάρχει επιστροφή».

Σήμερα, η εννεαμελής επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από τους Γεώργιο Αβερκάκη, Εμμανουήλ Χαιρετάκη, Στυλιανό Καλλιβρετάκη, Γεώργιο Χατζηδάκη, Γεώργιο Καπριδάκη, Ευάγγελο Καβρουλάκη, Ιωάννη Μελισσά, Ειρήνη Τερεζάκη και Πέτρο Τερεζάκη, έχει προχωρήσει στην ίδρυση του Συλλόγου Προστασίας Περιβάλλοντος Τοπικής Κοινότητας Αρμένων

Δήμου Αποκορώνου με διακριτικό τίτλο: «Περιβαλλοντική Φωνή Αρμένων», ενώ μια πρώτη απάντηση που δόθηκε αναφορικά με την παραπάνω καταγγελία ήρθε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Ειδική Γραμματεία σώματος Επιθεωρητών & Ελεγκτών ΥΠΕΝ – Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών με θέμα τη Διερεύνηση του κινδύνου πρόκλησης περιβαλλοντικής ζημιάς, ζητώντας από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς να ενεργήσουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους προς αυτή την κατεύθυνση.

Η παραπάνω εξέλιξη είναι εξαιρετικά θετική σημειώνει στην «Ε» η επιτροπή, καθώς «επιτέλους θα υποχρεωθούν οι φορείς που αντλούν νερό από τις πηγές Αρμένων να εκπονήσουν τις προβλεπόμενες από το νόμο περιβαλλοντικές μελέτες, ώστε να εκτιμηθεί η πραγματική ποσότητα άντλησης νερού από τις πηγές. Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλιστεί επαρκής ποσότητα ροής νερού στα ποτάμια καθ' όλο το χρόνο ακόμα και τους θερινούς μήνες».

Και η ιστορία συνεχίζεται...

Εικόνες από τα κάλαντρα των εορτών των Χριστουγέννων 2018 στους Αρμένους

Θεοφάνεια 2019

Ο εορτασμός των Θεοφανείων έγινε και φέτος με κάθε επισημότητα στο χωριό μας. Η Θεία Λειτουργία ψάλθηκε στον Ι.Ν. Αγίου Νικολάου και στη συνέχεια σχηματίστηκε πομπή, που κατευθύνθηκε στην πηγή του Πλάτανου, όπου και έγινε η τελετή κατάδυσης του Τιμίου Σταυρού. Και φέτος το Σταυρό έβγαλε ο **Στρατής Τσιτσιρίδης** του Χρήστο.

Το τετράγωνο της Υ(;)ποκατινής Τεντώστρας και ο φίλος μου ο Γιώργης

Γράφει ο **Μανώλης Ευθ. Πιπεράκης**

Όλα ξεκίνησαν όταν πήγα να γνωρίσω τη νέα μου οικογενειακή γιατρό. «Καλημέρα σας» – «Καλή σας μέρα!» Δώσαμε τα χέρια και «χαρήκαμε για τη γνωριμία», της έδωσα το ιατρικό μου ιστορικό, ανταλλάξαμε ερωτήσεις και απαντήσεις και μπήκαμε και στην εξέταση. Ακρόαση, ψηλάφηση κ.λπ, κ.λπ. Μετά από αυτή την τυπική διαδικασία, μου χαμογέλασε και μου δήλωσε ότι με βρίσκει μια χαρά, για την ηλικία μου. Πήγα να της πω ότι στις ανηφορίες μου κόβονται λίγο τα πόδια, αλλά, πριν ολοκληρώσωμ είχε έτοιμη την απάντηση: «Περπάτημα, κύριε Πιπεράκη, περπάτημα! Πόσο περπατάτε καθημερινά;» Της απάντησα ότι κάνω δυο-τρία τετράγωνα, ανάλογα με τον καιρό. Την είδα να κουνάει δεξιά-αριστερά το κεφάλι της και της ζήτησα να μου δώσει την απάντηση με λόγια, για να καταλάβω καλύτερα... «Δε γνωρίζω, αγαπητέ μου, πόσο μεγάλα είναι τα...**τετράγωνα** στη γειτονιά σας, αλλά αριθμητικά μου φαίνονται λίγα. Προσπαθήστε να τα αυξήσετε σταδιακά. Πέντε τετράγωνα, επτά τετράγωνα, όσο μπορείτε περισσότερα» μου είπε λίγο αυστηρά. Έτσι τα τετράγωνα μπήκαν στη ζωή μου.

Φεύγοντας από το ιατρείο της, είπα για μια στιγμή να γυρίσω στο σπίτι με τα πόδια. Αλλά πριν περπατήσω το πρώτο τετράγωνο, θυμήθηκα ότι είχα πάει με το αυτοκίνητό μου. Σκέφτηκα αμέσως ότι αυτοκίνητο χωρίς οδηγό στο τιμόνι, θα ήταν δύσκολο να βρει το δρόμο της επιστροφής. Γι' αυτό και ακύρωσα την πρώτη μου σκέψη και άφησα τα τετράγωνα για αργότερα.

Το βράδυ εκείνης της ημέρας πήγα μια επίσκεψη με τη γυναίκα μου σε συγγενικό σπίτι.

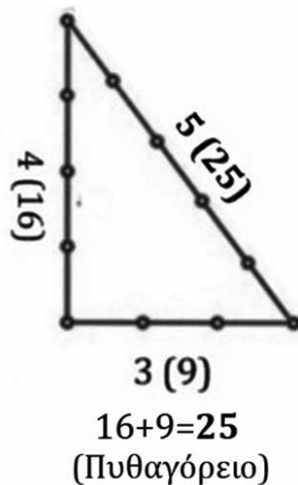
«Να η ευκαιρία» είπα, και σταμάτησα το αυτοκίνητο σε αρκετή απόσταση από τον προορισμό μας. Το αντιλήφθηκε η γυναίκα μου και αντέδρασε αμέσως.

«Γιατί τόσο μακριά;» με ρώτησε με απορία. «Χρωστάω στον εαυτό μου μερικά τετράγωνα» της απάντησα.

«Μήπως χρωστάς της Μιχαλούς;» μου είπε επιτιμητικά, και έκανε το σταυρό της, ζητώντας βοήθεια από τον Άγιο Παντελεήμονα». Της εξήγησα αργότερα.

Εκεί που πήγαμε συναντήσαμε και ένα νεαρό μαθητή. Αφού συστηθήκαμε, ο νεαρός συνέχισε με το συνηθισμένο χόμπι της σημερινής νεολαίας. Να βασανίζει δηλαδή το κινητό του, πιέζοντας την οθόνη του με τους δείκτες των χεριών του. Θέλοντας να του αποσπάσω την προσοχή, τον ρώτησα σε ποια τάξη πηγαίνει και ποια μαθήματα του αρέσουν. Μου απάντησε ότι του αρέσουν η πληροφορική και τα μαθηματικά,

η Άλγεβρα και η Γεωμετρία. Ακούγοντας «Γεωμετρία», που ήταν και για μένα το αγαπημένο μου μάθημα, όταν ήμουν μαθητής στο Γυμνάσιο, στο μυαλό μου ήρθαν και θρονιάστηκαν αμέτρητα **τρίγωνα** και **τετράγωνα**. Τα τετράγωνα που είχα περπατήσει εκείνη την ημέρα, τα τετράγωνα της

Απόδειξη Πυθαγόρειου!

εκεί κόλλησε. Του θύμισα λοιπόν με τακτη συνέχεια, που λέει ότι... «είναι ίσο με το άθροισμα των **τετραγώνων** των δύο καθέτων πλευρών του». Να πω εδώ σε όσους δεν το γνωρίζουν ότι το τετράγωνο ενός αριθμού είναι ο αριθμός που προκύπτει όταν πολλαπλασιάσουμε τον αριθμό με τον εαυτό του.

Για να τον βοηθήσω, μάλιστα, να εμπειδώσει στο μυαλό του το Πυθαγόρειο, του είπα τον ορισμό όπως μου τον είχε μάθει ο φίλος και συμμαθητής μου, ο Γιώργης ο Νικητάκης, στα μαθητικά μας χρόνια. Έλεγε λοιπόν εκείνος ο λαϊκίστικος μεν, ενδιαφέρων δε, ορισμός της χοντροδημοτικής μας γλώσσας για το ορθογώνιο τρίγωνο, ότι «**Το τετράγωνο της Υποκατινής Τεντώστρας πασιζεί με τη σούμα των τετραγώνων των δύο απέναντι κάθετων παιδιών**». Ο νεαρός έβαλε τα γέλια, μου ζήτησε να τον επαναλάβω και μου υποσχέθηκε ότι θα τον αποστήθιζε καλά και

θα τον μάθαινε και στους συμμαθητές του. Εκείνο το βράδυ, με αφορμή την *Υποκατινή Τεντώστρα*, ξύπνησαν μέσα μου οι μνήμες των μαθητικών μου χρόνων. Στις πιο πολλές από αυτές, πρωταγωνιστής ή συμπρωταγωνιστής ήταν ο συχωρεμένος ο Γιώργης, που να είναι καλά και εν ηρεμία η ψυχούλα του, στο «χλοερό τόπο» όπου καταλήγουν οι ψυχές των ανθρώπων, σύμφωνα με το κατευόδιο των ιερέων, στον ίστατο αποχαιρετισμό.

Πρώτη μου δουλειά, την επομένη το πρωί, ήταν να μπω στο διαδίκτυο (internet), για να βεβαιωθώ ότι θυμόμουν σωστά τον ορισμό της Υποτεινούςας. Και διαπίστωση ότι υπήρχαν αρκετές παραλλαγές του, αλλά όλες αποκαλούσαν την υποτεινούςα ως *Αποκατινή τεντώστρα*, και όχι *Υποκατινή*, όπως τη θυμόμουν εγώ. Σημείωσα αμέσως τη διαφορά, για να ενημερώσω το νεαρό μαθητή, πριν διαδώσει τη λανθασμένη παραλλαγή και εκτεθούμε.

Και ύστερα, πήγα στην κουζίνα για τον πρωινό μου καφέ. Όπως τον έπινα, γουλιά-γουλιά, άρχισαν να ξετυλίγονται μπροστά στα μάτια μου σκηνές από εκείνα τα ανεπανάληπτα, παιδικά μου χρόνια. Να ο Γιώργης, να και ο Τάκης (ο Πριπάκης), να με πλαισιώνουν στην πορεία μου προς τη μάθηση, ξεκινώντας από το Δημοτικό, συνεχίζοντας στο Γυμνάσιο και ακόμα παραπέρα.

Το πρώτο, χρονικά, πράγμα που θυμάμαι από τα μαθήματα του Δημοτικού ήταν η «πονηριά» της πρακτικής αριθμητικής. Έλεγε το πρόβλημα, να μοιράσουμε 33 καρύδια σε 4 παιδιά, αλλά το ένα έπρεπε να πάρει 5 παραπάνω, γιατί μάζευε περισσότερη ώρα. Πώς να έκανα τη μοιρασιά; Τη λύση, με τη βοήθεια μιας πονηρής προσέγγισης, μου την αποκάλυψε ο Γιώργης: «πρώτα βγάλε τα 5 στην άκρη, μπουνταλά, να μείνουν 28, και ύστερα διαίρεσε τα 28 με το 4, να βρεις 7 καρύδια για τον καθένα. Και δώσε και τα 5 παραπάνω που έχεις στην άκρη, στο δουλευταρά της παρέας». Σε άλλες περιπτώσεις τις λύσεις μου τις έδινε ο Τάκης, το άλλο μαθηματικό μυαλό της παρέας. Μόνο που με το Γιώργη γεννηθήκαμε σχεδόν μαζί, το 45, ζήσαμε περισσότερο μαζί, γράψαμε δυο φύλλα παραπάνω ιστορία, γι' αυτό και θα αναφερθώ κυρίως σ' αυτόν, σε ένδειξη τιμής και ευγνωμοσύνης στη μνήμη του.

Να μας, λοιπόν, τα τρία ξεφτέρια (δύο καλοί μαθητές και ένας μέτριος –για να ακριβολογούμε), να παίρνουμε τις «σάκες» μας τις πάνινες και να ανηφορίζουμε προς το Γυμνάσιο του Βάμου, να τις γεμίσουμε γράμματα. Τη μια να σκαρφαλώνουμε τις χαλέπες του Λεντάρη, την άλλη να περνάμε

Να μας, λοιπόν, τα τρία ξεφτέρια (δύο καλοί μαθητές και ένας μέτριος –για να ακριβολογούμε), να παίρνουμε τις «σάκες» μας τις πάνινες και να ανηφορίζουμε προς το Γυμνάσιο του Βάμου, να τις γεμίσουμε γράμματα. Τη μια να σκαρφαλώνουμε τις χαλέπες του Λεντάρη, την άλλη να περνάμε

μέσα από το «λαγκό», με τα σπληαράκια του. Κι όταν βγαίναμε στον «αμαξωτό», να αναζητούμε κανένα φορτηγό, που θα μας έπαιρνε στην καρότσα του μέχρι το Βάμο, αν είμαστε τυχεροί. Αλλιώς συνεχίζαμε με τα πόδια.

Στις πορείες μας αυτές, θυμάμαι το Γιώργη να αναφέρεται σε πολλά θέματα, που εγώ τα αγνοούσα. Όπως, π.χ., να μας μιλά για τον Άλφα του Κενταύρου και την παρέα του, και να μας λέει ότι το αστρικό αυτό σύστημα είναι το πιο κοντινό στον ήλιο μας, και ότι απέχει μόλις τέσσερα έτη φωτός από μας. Ή να μας εξηγεί πώς να εντοπίσουμε, στο νυκτερινό ουρανό, τους αστερισμούς της Μεγάλης και της Μικρής Άρκτου. Πώς μετατρέπουμε τις ίντσες σε εκατοστά και το αντίθετο. Άλλες φορές, το γύρναγε στη φιλοσοφία και την πολιτική και μας μιλούσε για τον Λένιν, τον Μάο και τον Μάρξ, θέματα στα οποία μας έπιανε αδιάβαστους (τουλάχιστον εμένα). Ακούγοντας το Γιώργη, αποκτούσες μια ειδική ή γενική εγκυκλοπαιδική μόρφωση, με ευχάριστη και γλαφυρή προσέγγιση, και μάλιστα εντελώς δωρεάν. Για μένα, όμως, εκτός από τη γενική γνώση που εισέπραξα κάνοντάς τον παρέα, και τη βοήθεια που είχα από αυτόν στο σχολείο, όπως και από τον Τάκη, ο Γιώργης έπαιξε ένα αποφασιστικό ρόλο στην πορεία της ζωής μου.

Ξεκινώντας το Γυμνάσιο, γραφτήκαμε και οι δυο σ' ένα εξωσχολικό φροντιστήριο της Αγγλικής γλώσσας, που άνοιγε για πρώτη φορά στο Βάμο. Εγώ, που παρακολουθούσα ήδη την εκπομπή «Η Αγγλική από Ραδιοφώνου», του Τρίτου Προγράμματος, από το ραδιοφωνάκι του θείου Γιατράκη, που έμενε δίπλα μου, άρχισα αμέσως να ονειρεύομαι Αγγλίες και Αμερικές. Χωρίς ακόμα να υπολογίζω και σε επαγγελματική αξιοποίηση της γλώσσας. Δυστυχώς, το φροντιστήριο έκλεισε, μετά από δύο χρόνια λειτουργίας. Η πικρία μας μεγάλη, γιατί στις επόμενες τάξεις του Γυμνασίου θα διδασκόμασταν μόνο Λατινικά. Ξεκινήσαμε την Γ' τάξη με το γνωστό «Regina rosas amat». Η Βασίλισσα αγαπά τα τριαντάφυλλα, δηλαδή. Αλλά με τα τριαντάφυλλα της Βασίλισσας και μόνο, Αγγλία ήταν δύσκολο να δούμε. Στο επόμενο μάθημα, όμως, μάθαμε το πιο αισιόδοξο «Dum spiro, spero». Που

θα πει *όσο αναπνέω, ελπίζω!* Και με αυτό το τονωτικό στο μυαλό μας αναπερνώθηκαν οι *ελπίδες* μας για κάτι καλύτερο στο μέλλον. Γι' αυτό και συνεχίσαμε να διαβάζουμε ξανά και ξανά ό,τι είχαμε μάθει στο φροντιστήριο.

Κάπου στην πέμπτη τάξη, ο Γιώργης πήρε μεταγραφή για το Δεύτερο Γυμνάσιο Χανίων, στοχεύοντας στη θετική κατεύθυνση. Εγώ απογοητεύτηκα, αλλά ο φίλος μου μού την έκανε την έκπληξη. Στην πρώτη του επίσκεψη από τα Χανιά στο χωριό, κρατούσε ένα πολύ ενδιαφέρον βιβλίο, με τίτλο «*Η Αγγλική άνευ διδασκάλου*». Το φυλλομέτρησα, ενθουσιάστηκα, και του ζήτησα να μου αγοράσει και εμένα ένα. Ας πήγαιναν για λίγο πίσω τα χρέη του πατέρα μου προς τα μπακάλικα του χωριού. Ο Παπαγιαννάκης θα τον πλήρωνε κάποια στιγμή. Διαβάζοντας τη μέθοδο αυτή, ξαναζεστάθηκαν οι ελπίδες μας και το όνειρό μας να μάθουμε μια ζωντανή ξένη γλώσσα. Μια «ευγενής άμιλλα» άρχισε να αναπτύσσεται ανάμεσα σε μένα και το Γιώργη, για το ποιος θα μάθαινε τα περισσότερα Αγγλικά.

Τελειώνοντας το Γυμνάσιο, Γιώργης, Τάκης και άλλοι συμμαθητές μπήκαν σε Πανεπιστήμια, για να γίνουν καθηγητές. Εγώ διάλεξα άλλους δρόμους. Η τύχη, όμως, μού χαμογέλασε όταν μια μέρα διάβασα στα «*ΝΕΑ*» ότι το *Αμερικανικό Ινστιτούτο*, για να αυξήσει τη δύναμή του και να μην κλείσει, δεχόταν «άπορους» μαθητές/φοιτητές, με τα μισά δίδακτρα. Ζύγισα τα οικονομικά μου και πήγα αμέσως και γράφτηκα, και μάλιστα σε προχωρημένη τάξη. Δυο χρόνια μετά, έπαιρνα το *Proficiency* στην Αγγλική». Ένα πτυχίο που, λίγο αργότερα, θα με βοηθούσε να βρω το δρόμο για την «Ολυμπιακή». Πριν ακόμα μπω στα αεροπλάνα της, άρχισα να πετάω με τη φαντασία μου. Αλλά, μετά από δύο μήνες εκπαίδευσης, έκανα και το πρώτο μου επαγγελματικό ταξίδι, και μάλιστα στο Λονδίνο. Όπως ακριβώς το είχα ονειρευτεί. Ακολούθησαν κι άλλα πολλά, ανά τον κόσμο. Αν δεν ήταν ο Γιώργης με την «*Άνευ Διδασκάλου*» του και το συναγωνισμό μας, αμφιβάλλω αν είχα πάει πιο πάνω από τη Λάρισα. Για να μην αναφερθώ και στο οικονομικό θέμα. Γι' αυτό τον ευγνωμονούσα και τον μνημόνευα όπου κι αν πήγαινα.

Ο Γιώργης

Με το Γιώργη στο μυαλό μου, όταν βρέθηκα για πρώτη φορά στη Μόσχα –πολύ αργότερα– στήθηκα στην ουρά, για να δω το «*σύντροφο*» Λένιν, να αναπαύεται κουστούμαρισμένος και γραβατωμένος, στο μαουσολείο του, στην «*Κόκκινη Πλατεία*».

Του έστειλα νοητικά χαιρετίσματα από το φίλο μας το Γιώργη, αλλά εκείνος έκανε πως δεν κατάλαβε, και παρέμεινε απαθής στον κόσμο του. Στενοχωρήθηκα με την απαξίωση που μας έδειξε, αλλά το ξεπέρασα βλέποντας τα αξιοθέατα της πόλης. Είδα το περίφημο Κρεμλίνο, τον εντυπωσιακό Ναό του Αγίου Βασιλείου, με τους πολύχρωμους σφαιρικούς του τρούλους, επισκέφτηκα μουσεία

Ο σταθμός Komsomolskaya της Μόσχας.

με ανεκτίμητους θησαυρούς. Περπάτησα σε πάρκα και πλατείες, είδα τα τεράστια κτήρια, που είχε χτίσει ο Στάλιν για να στεγάσει το λαό της πόλης, αλλά και να εντυπωσιάσει τον κόσμο. Κατέβηκα στα έγκατα της γης, για να δω κι εγώ με τα μάτια μου, και να θαυμάσω, τη Σταλινική προσέγγιση της Τέχνης στους σταθμούς του Μετρό της πόλης. Περίτεχνα διακοσμημένες αίθουσες, που θύμιζαν περισσότερο μουσεία και παλάτια, παρά χώρους επιβίβασης και αποβίβασης συγκοινωνιακών μέσων. Χάζεψα! Είδα και έμαθα πολλά. Όμως, κάτι δεν μου πήγαινε καλά. Στα μάτια μου, η αχανής μεγαλούπολη μου φαινόταν κουραστική και απρόσωπη. Ίσως η μεγάλη της έκταση να ήταν για μένα και το μεγαλύτερο μειονέκτημά της.

Συνέχεια με την Αγία Πετρούπολη, στο επόμενο φύλλο.

Ελλάδα εκδιδόμενη

Ελλάδα εκδιδομένη στον δρόμον τη γωνία πόρνη περιπλανόμενη που θέλει προστασία.

Με άστεγο, με άνεργο ζητιάνο πεινασμένο ανίκανο πρωθυπουργό και έθνος διχασμένο.

Νόσημα μεταδοτικό στο κόσμο η βλακεία με φάρμακο υπνωτικό πουλάνε θεραπεία.

Με σχέδιο αστυνομικό βιάζουνε τη βία και τρόπο δημοκρατικό όλη την κοινωνία.

Ζήτημα ευρωπαϊκό και πατριδογνωσία παζάρι οικονομικό η ανεξαρτησία.

Λαθραίο παρακρατικό σύνταγμα με νοθεία με κωδικό αταξικό ψηφίζω αναρχία.

Εμπορική συναλλαγή έρωτας παρά φύση ακάλυπτη επιταγή επί τη εμφανίσει.

Μαφιόζικη επιλογή συστημικό μοντέλο κοσμοϊατή διαγωγή σε κρατικό μπορντέλο.

Γιάννης Βασιμουλάκης

Η Αγιοβασιλόπιτα του 2019 των Αρμενιανών στους Αρμένους

Την πρωτοχρονιάτικη πίτα του έκοψε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αρμένων και της Ενορίας Αρμένων, το Σάββατο 26 Ιανουαρίου, στην ταβέρνα Δροσοσταλιά στους Αρμένους Αποκορώνου. Τους παρευρισκόμενους διασκέδασαν με τη λαϊκή τους ορχήστρα η Βάσω Καμαρίτη, ο Βαγγέλης Σουγιάς και ο Γιάννης Μαυρομάτης.

Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση

Την Κυριακή 16 Δεκεμβρίου 2018 πραγματοποιήθηκε η Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμένων σε συνεργασία με το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού - Τοπικό Τμήμα Αρμένων. Η εκδήλωση άρχισε το μεσημέρι με σκοπό να φτιαχτούν στολίδια από τα παιδιά για τις γιορτές των Χριστουγέννων. Ο Σύλλογός μας, με την βοήθεια του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού, έφτιαξαν εργαστήρια καλλιτεχνικών με υλικά που είχαν μαζευτεί στην αίθουσα του Συλλόγου.

Τα παιδιά, μέσα από την ποικιλία υλικών αλλά και την φαντασία τους, δημιούργησαν Χριστουγεννιάτικα δεντράκια, πολύχρωμα ποτηράκια με ζάχαρη και χιονισμένα τοπία με ξύλα από κορμούς και κλαδιά δέντρων. Επίσης στην αίθουσα υπήρξε μπουφές με γλυκίσματα και μου-

σική που συνόδευε αυτή την γιορτινή μέρα. Τέλος, ο Αι Βασίλης έδωσε δωράκια στους μικρούς μας φίλους.

**Μανώλης Χρήστου
Τσιτσιρίδης**

Αρμενιανά ομοιοκατάληκτα: «Ιερή Κατάνυξη»

Πασίγνωστο σε ούλους μας,
σ' ούλο το μεϊντάνι¹
παλιά εκκλησιαζόμαστε
μόνο στον Αν-Γιάννη.

Αυτό που θα σας διηγηθώ
έγινε μήνα Μάρτη
ήταν ημέρα Κυριακή
κι η εκκλησιά γεμάτη.

Ο παπά-Λευτέρης στο ιερό
με τρία παπαδάκια,
του Στεφανάκη τον Κωστή
και δύο Καβρουλάκια:

Ήταν ο Βαγγέλης ο Καβρός,
ο γιος του Γερογιάννη
και τσ' Ερμιόνης ο Κωστής
και εκλεκτό φυντάνι.

Ο μόνος που εγνώριζε
ήταν το Στεφανάκη,
οι άλλοι δυο προσήλθανε
να μάθουνε λιγάκι.

Το πιο αστρόλογο² παιδί
απ' ούλη την παρέα,
ο Καβρουλάκης ο Κωστής
απού 'χε άλλο αέρα:

Καθόταν και σκεφτότανε
τι διαολιά να κάνει
να ερεθίσει τον παπά,
ντουμάνι να τον κάνει.

Ντουμάνι εν τέλει έκανε
ούλη την εκκλησία,
με μια μικρή, ανώδυνη
κι αθώα αταξία.

Εις το ψαλτήρι κάθονταν
μέγας ιεροψάλτης,
που ήταν «καλλικέλαδος³»
και των αυτιών μας, γδάρτης.

Πρόκειται για τον πασίγνωστο,
τον Φθύμη το Μεγάλο,
που τη βυζαντινή τη μουσική,
μας έκανε ρεγάλο⁴.

Ο Φθύμης ενιαουρίζε
σαν άρρωστο κατσούλι
γροικούσαντον οι χωριανοί
και μειδιούσαν ούλοι.

Τρεμόπαιζε η φωνούλα του
σαν λύχνος στο αγιάζι⁵
και σκέφτονταν οι χωριανοί
τη βγάζει - δεν την βγάζει.

Μεγάλες παύσεις έκανε
συχνά εις το ψαλτήρι
και όλοι μας φοβόμαστε
πως δε θα δει χαϊρι.⁶

1. Πιάτσα (τουρκ. meydan)

2. (μόνο για παιδιά), άτακτος, ζωηρός.

3. Καλλίφωνος

4. Δώρο (ιταλ. regalo. Ομοίως ισπαν.)

5. (τουρκ. ayaz) διαπεραστικός κρύος
αέρας και υγρασία

6. Προκοπή (τουρκ. hayir)

Αγανακτούσε ο παπάς,
που ήταν μορφωμένος
πράγματι καλλικέλαδος,
μα κι απογοητευμένος:

- Ευθύμη δεν το πας καλά,
σου δίνω εγώ τον τόνο
μα κείνος δεν χαμπάριαζε,
δεν είχε τέτοιο πόνο.

Εξάνοιγε από το ιερό,
τον ψάλτη του με φρίκη
και κάθε τόσο τούκωνε
και κάποιο μπινελίκι⁷.

Πλατάγιαζε τη γλώσσα του
κουνούσε το σαγόνη
το πάρκινσον τση κεφαλής
ποτέ δεν τελειώνει.

Στο τέλος αποφάσισε
το ιερό ν' αφήσει
το δύστυχο τον ψάλτη του
πήγε να βοηθήσει.

Ελεύθερα στο ιερό
έμειναν τα παιδάκια
και άρχιζαν να παίζουνε,
να κάνουν αστεϊάκια.

Όσο λιβάνι φύλασσε
ο παπάς στην εκκλησία,
το πήρε ο Κωστής και τόκανε,
στα νεύρα του θυσία.

Ντουμάνιασε το ιερό
κι έβηκαν οι νομάτοι,
ο Αν-Γιάννης θύμιζε
τση Αττικής το Μάτι.

Σαν τσοι λαγούς πετάχτηκαν
τα δύο Καβρουλάκια,
δεν φτάνανε οι διαολιές
είχαμε και γελάκια.

Στο ιερό απόμεινε μόνο
το Στεφανάκη,
έμεινε στήλη άλατος,
δεν κούνησε λιγάκι.

Αλαφιασμένος ο παπάς
αφήνει το στασίδι
κι ασφεντουρά⁸ στα δύο παιδιά
ούλο το θυμιατήρι.

Μπροστά ετζιρίτα⁹ ο Κωστής
και πίσω ο Βαγγέλης
φουλαριστός ξοπίσω τους
και ο παπά-Λευτέρης

7. Υβρις, επίπληξη, κατηγορία (τουρκ. ibne)

8. Ασφεντουρώ: εκσφενδονίζω, εξαπολύω

9. Έτρεχε

- Αντίχριστοι απ' τον Οίκο του Θεού
περάστε αμέσως όξω
και αν θα ξαναπατήσετε
τα πόδια θα σας κόψω.

Με όρεξη κυνήγησε
τσοι νεαρούς να πιάσει
να τσοί στριμώξει σε γωνιά
να τσοι μαστραχαλιάσει¹⁰.

Ασθμαίνων τσ' ακολούθησε
ίσαμε την πλατεία,
μα είχαν εξαφανισθεί,
δεν κάναν άλλ' αστεία.

Περίλυπος επέστρεψε
πίσω στην εκκλησία,
όπου και διαπίστωσε
μεγάλη φασαρία.

Φωνή ηκούσθη εξ ουρανού
από το υπερπέραν:
- «Βγάλετε ούλοι το σκασμό
να πάμε παραπέρα !»

Τη λουτρογιά¹¹ συνέχισε
εν πλήρει κατανύξει
μες στο ναό δεν έγινε
καμία άλλη νύξη.

Σαν τέλειωσε η λουτρογιά
επήγαν στην πλατεία,
με καφεδάκι, με γλυκό
και σχετικά αστεία.

Κυνηγημένος ο Κωστής
είδε την Ερμιόνη
και μόλις τον αντίκρυσε
αμέσως του τα χώνει:

- Αργότερα στο σπίτι μας
όποια ώρα κι αν γαϊρεις,
θάχουμε Κωνσταντίνε μου
μεγααάλο πανηγύρι!

Και ο Κωστής ετοιμόλογος,
γνωστός ατακαδόρος
με ατάκα αποκρίθηκε
λες κι ήταν ο Τσιφόρος¹²:

- Μάνα θέλω τον Τρύφωνα¹³
να ρθει στο πανηγύρι
να παίξει να χορέψομε
να γίνουν και δυο γύροι.

Η Ερμιόνη ηττήθηκε
δεν είχε σωτηρία,
κακαριστά εγέλασε
κι έχασε στα σημεία.

Παλιός Αρμενιανός

10. Μαστραχαλιάζω: στριμώχνω, συμπιέζω

11. Λειτουργία

12. Νίκος Τσιφόρος: συγγραφέας, θεατρικός
συγγραφέας και σεναριογράφος, γνωστός και
για τις μνημειώδεις ατάκες που χρησιμοποιούσε
στα έργα του. Πολλές από αυτές ακούστηκαν
από γνωστούς ηθοποιούς του παλιού καλού
ελληνικού κινηματογράφου και αναπαράγονται
ακόμη και σήμερα.

13. Γνωστή λαϊκή ορχήστρα της εποχής που
είχε παίξει αρκετές φορές στους Αρμένους.

Αυτοί που φεύγουν...

Πέθανε στους Αρμένους στις 9 Φεβρουαρίου 2019, και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στους Αρμένους στις 10 Φεβρουαρίου, η **Μαρία Ορφανάκη**, ετών 86. Η Μαρία ήταν χήρα του Βαγγέλη και μητέρα του Μιχάλη και της Νεκταρίας.

Πέθανε στην Αθήνα στις 17 Μαρτίου 2019, και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στους Αρμένους στις 19 Μαρτίου 2019, η **Τούλα Βαγιωνάκη**, ετών 89. Η Τούλα ήταν χήρα του Γιάννη Βαγιωνάκη και μητέρα του αείμνηστου Γιώργου και της Σοφίας.

Μνήμη Μαρίας Ορφανάκη Δυο λόγια για τη γιαγιά μας...

Η **Μαρία Ορφανάκη**,

το γένος Ζερβάκη,
γεννήθηκε στη Φουρνή

Μεραμπέλου-Λασιθίου.

Τελείωσε την Σχολή

Νοσοκόμων Στην Αθήνα.

Διορίστηκε στο Αγροτικό

Ιατρείο Αρμένων, κοντά

στον Ιατρό Γ. Μιχελογιάννη

(αργότερα κουμπάρο της).

Παντρεύτηκε τον Βαγγέλη

(Μιχάλη) Ορφανάκη και είχαν

την χαρά να αποκτήσουν 2 παιδιά,

την Νεκταρία και τον Μιχάλη.

Ευτύχησε να δει 4 εγγόνια,

τον Χρήστο, τον Μιχάλη,

τον Βαγγέλη και τη Μαρία.

Κυριολεκτικά ζούσε για να τα καμαρώνει!

Τα είδε να προκόβουν και να 'ναι υγιή

και ευτυχημένα. Τα λάτρευε!

Δεν χάρηκε πολλά πράγματα στην ζωή της

γιατί είχε να φροντίσει τους άλλους και πρώτα απ' όλους «τον Βαγγέλη της» που υπεραγαπούσε.

Βοήθησε κι αγκάλιασε τα παιδιά της, όπως όλες οι μανούλες!

Καλό Παράδεισο (κάτι τ'αυτονόητο, γιατί ήταν καλός άνθρωπος με αγνή ψυχή!).

Καλή αντάμωση!

Σ' αγαπάμε και θα σε θυμόμαστε πάντα!

Τα εγγόνια σου

Μεγάλη βδομάδα

Βράδια Μεγαλοβδομαδιάτικα μες τις πενθοφορούσες εκκλησίες με τις μελωδικές και τις αργόσυρτες κι τις λυπητερές ακολουθίες...

Την Κυριακή το βράδυ πρώτο σήμαντρο για την ακολουθία του Νυμφίου «την απαρχή παθών» διάβασε ο γέροντας μες τις σελίδες του ιερού βιβλίου.

Βράδυ Δευτέρας. Για τις πέντε φρόνιμες και για τις πέντε ανόπτες παρθένες κι έγειραν ως κι οι εικόνες οι αμίλητες κι άκουγαν σκεφτικές και λυπημένες.

Τρίτη το βράδυ. Ως πέρα μοσκοβόλησε της «αλειψάσης γυναικός» το μύρο της Κασσιανής γλυκόφωνο τροπάριο και μετανοίας στεναγμοί τριγύρω.

Τετάρτη βράδυ. Δείπνος Μυστικός και θεϊκή ταπεινοσύνη στον Νιπτήρα κι έχουμε συνηθίσει απλά να ψάλλουμε κι εμείς τα Πάθη στην φτωχή μας λύρα.

Μεγάλη Πέμπτη. Δώδεκα Ευαγγέλια. Η προδοσία του μαθητή και φίλου ο Πέτρος, ο Πιλάτος, το πραιτώριο και «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου...».

Παρασκευή το βράδυ ο Επιτάφιος. Πλήθος κεριά μες την γλυκιάν εσπέρα κι όλος ο κόσμος, ψάλτες κι εξαπτέρυγα να σιγολέν το «Ω, γλυκύ μου έαρ».

Βράδια Μεγαλοβδομαδιάτικα περίλυπα...κι όπως θλιμμένα ανιστορούν τα Πάθη με ελπίδες χρυσαφένιες ετοιμάζουνε το βράδυ της Ανάστασης που θάρθει.

Υ.Γ. Στο παραπάνω ποίημα έκανα διασκευή ενός παλιότερου ποιήματος της **Χ. Κρίσπου**, μιας αξιόλογης αλλά άσημης ποιήτριας της δεκαετίας του 40. Της το όφειλα ως μνημόσυνο.

Τιτίκα Πική

Δωρεές στην Ενορία Αρμένων

Προσέφεραν στην ενορία Αρμένων:

Κουτσουπάκης Θεόδωρος, Αθήνα, 500 ευρώ, **Τερεζάκης Ιωάννης** του Χρήστο 50 ευρώ, **Kay Griffitis** 50 ευρώ, **Οικογένεια Ιωάννου Μαρινάτου** 100 ευρώ, **Κατίνα Τερεζάκη** 100 ευρώ, **Σπυρίδων Τερεζάκης** 100 ευρώ, **Νικητάκη Αδριανή** 50 ευρώ, **Διαμάντα Μαρινάτου** 50 ευρώ, **Παπαδάκης Γεώργιος** 50 ευρώ, **Δημήτρης και**

Γεωργία Γαλανάκη 100 ευρώ, **Οικογένεια Ιωάννου Ορφανάκη** 50 ευρώ, **Ανώνυμος** 100 ευρώ, **Georgios και Anna Psaradakis** 300 δολάρια, **Οικογένεια Στεφάνου Κουτσουπάκη** 50 ευρώ, **Παπουτσάκης Γεώργιος και Πική Τιτίκα** 50 ευρώ, **Οικογένεια Μαρίας Ορφανάκη** 220 ευρώ.

Το Εκκλησιαστικό συμβούλιο ευχαριστεί όλους τους δωρητές.

Ο Φραγκιός... ποιητής

Δυο-τρεις τάξεις του Δημοτικού όλες κι όλες -κι αυτές με δυσκολία- έβγαλε ο Φραγκιός.

Αυτό όμως δεν τον εμπόδισε όταν έγινε παλληκαράκι ερωτοχτυπημένο να μεταμορφωθεί σε ποιητή. Έκανε τους καημούς του μαντινάδες. Γιατί κι οι μαντιναδολόγοι, ποιητές του λαού είναι κι αυτοί, συχνά ανώνυμοι, πάντως γνήσιοι.

Ερωτεύτηκε λοιπόν ο Φραγκιός μια ομορφονιά του χωριού του, μα το κρατούσε κρυφό απ' όλους. Ήθελε απελπισμένα να της εκφράσει τον έρωτά του, να καταλάβει αν υπήρχε κι από κείνη κάποια ανταπόκριση. Αλλά πώς; Από μακριά την έβλεπε και λύνονταν τα γόνατά του, του κοβόταν η μιλιά. Κάποια μέρα όμως του δόθηκε μια ευκαιρία και - ώ του θαύματος! - ξεθάρρηψε. Τις επόμενες μέρες όλο το χωριό άκουγε τις μαντινάδες του.

«Τ' άστρα ψηλά στον ουρανό,
τρέμουν μα δεν λαχτούνε
είν' τη δική τη ομορφιά
που στέκουν και θωρούνε.

Εψές αργά το δειλινό
βγήκε να σεργιανίσει
ο ήλιος σαν εθώρε την,
δεν έλεε να δύσει.

Είπαν πως μοσκομήρισε
μες στο χωριό μια στράτα
τα άνθια μοσκοβολίσανε
ομπρός όντες περπάτα.

Ομπρός εστυλώθηκα
κι εγώ κρυφογελοούσα
γιατί είδα πως κοκκίνισε
η χαμπλοβλεπούσα.

Μούριξε μια γλυκειά μαθιά,
μου άγγιξε το χέρι

κι ύστερις ξαφανίστηκε
λες κι ήτονε αγέρι.

Τάζω λαμπάδα του Χριστού,
της Παναγιάς μια ζώση
να μας ενώσει και τσι δυο
σε μια κρεβατοστρώση»

Την ιστορία του Φραγκιού και τις μαντινάδες του τις άκουσα από τη γιαγιά μου, **Κατερίνη τη Ληστοπούλα, θυγατέρα του Γιάννη Λιονάκη.**

Δεν ήξερε να μου πει την έκβαση της ιστορίας και τις μαντινάδες, επειδή τις άκουγα αποσπασματικά πριν από χρόνια, δεν τις καλοθυμόμουνα, κάποια κενά τα συμπλήρωσα μόνη μου «ποιητική αδεία». Πάντως θα συμφωνήσετε, τα λόγια του ερωτοχτυπημένου Φραγκιού είναι συγκινητικά μες στην απλότητα και την αυθεντικότητά τους.

Τιτίκα Πική- Φιλόλογος

Λαογραφική ξενάγηση στην Κρήτη - Μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα

του Κανάκη Γερωνυμάκη, Εκδόσεις «Μύστις»

Με ιδιαίτερη χαρά λάβαμε το νέο βιβλίο του Κανάκη Γερωνυμάκη με τίτλο: -Λαογραφική ξενάγηση στην Κρήτη - Μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα.

Ένα βιβλίο που ανήκει εξ ολοκλήρου στον σεβαστό, αγαπητό, πολυγραφότατο φιλόστορα Κανάκη Γερωνυμάκη: από τους στίχους, τα σκίτσα, τις μνήμες του...

Ένα βιβλίο που, προσφέρει στον συγγραφέα του επάξια τον χαρακτηρισμό που του αποδίδει ο Βαγγέλης Κακατσάκης στην βιβλιοκριτική του στα Χανιώτικα Νέα: **Σε ρόλο Μακρυγιάννη μα και Θεόφιλου ταυτόχρονα.**

Στην «Λαογραφική ξενάγηση στην Κρήτη» του **Κανάκη Γερωνυμάκη** όχι μόνο γνωρίζει ο αναγνώστης την Κρήτη, τις παραδόσεις και την ιστορία της, αλλά και την «απολαμβάνει». Την απολαμβάνει μέσα από τις αφηγηματικές προσεγγίσεις της ζωής του συγγραφέα στο χωριό του, τα Σφακιά, παράλληλα με τα ιστορικά γεγονότα που συνέβησαν στο νησί, αλλά και από τον έμμετρο λόγο του και τα ωραία σκίτσα του που συνοδεύουν την αφήγησή του, προσθέτοντας -με την εικόνα και το μέτρο τους- ακόμη περισσότερα στοιχεία.

Συγχαίρουμε τον σεβαστό φίλο της «Ε», **Κανάκη Γερωνυμάκη** για το βιβλίο του *Λαογραφική ξενάγηση στην Κρήτη - Μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα*, τον ευχαριστούμε για την προσφορά του και του ευχόμαστε νάναι πάντοτε καλά για να μας χαρίσει την πλούσια γραφή του στο νέο -ευχόμαστε- βιβλίο του, που θα μας ξεναγεί, σιγά-σιγά, στην Κρήτη μέχρι τα μέσα του 21ου αιώνα!

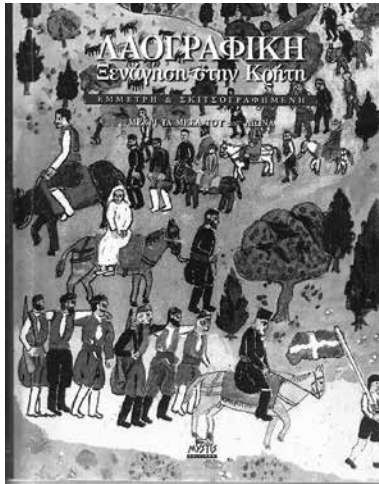
«Ε»

Στον πρόλογο, ο συγγραφέας, όχι μόνο μας δίνει το στίγμα του βιβλίου, αλλά ταυτόχρονα μας μεταφέρει στην ιστορία του, στα κίνητρα και στις σκέψεις του.

Γεννήθηκα το 1926 και θυμάμαι καλά τον κόσμο όπως ήταν και πριν από τον πόλεμο. Έζησα τον πόλεμο, την κατοχή, τον εμφύλιο πόλεμο, δύο δικτατορίες (αυτή του 1936 και αυτή του 1967). Έζησα την καλπάζουσα εξέλιξη του τεχνικού πολιτισμού, ειδικά μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που επέδρασε στο οικονομικό και στο πολιτιστικό επίπεδο και σε όλες τις φάσεις της ζωής. Έζησα τις μεγάλες αλλαγές στην πολιτιστική μας ζωή (στα ήθη, στα έθιμα, στην γλώσσα, στο ντύσιμο κλπ.). Μπορώ εξ' ιδίας αντιλήψεως να κρίνω και να συγκρίνω το πρόσφατο παρελθόν με το παρόν (που τόσες μεγάλες διαφορετικότητες υπάρχουν μεταξύ τους). Θεωρώ σκόπιμο ότι αυτά που ξέρομε από αυτές τις διαφορετικότητες δεν πρέπει να τα πάρουμε να φύγουμε, εμείς οι λίγοι υπέργηροι που είμαστε ακόμα, να νομίζω ότι πρέπει να τα καταγράφομε για να τα παραδώσουμε στις νεότερες γενιές.

Εγώ επειδή έχω την ικανότητα να στιχουργώ σκέφτηκα να τα γράψω σε έμμετρο και ακόμα επειδή τα καταφέρνω και στο σκίτσάρισμα, έχουσε κυρίαρχη παρουσία τα σκίτσα μου, γιατί νομίζω ότι ούτε η γλώσσα, ούτε η πένα δεν μπορούν να πούνε όσα μπορεί να πει το σκίτσο, σε κάποιες περιπτώσεις. Το σκίτσο μπορεί να συνδυάσει πράγματα που δεν μπορεί εύκολα να τα επιτύχει ούτε η φωτογραφία. Όλα τα σκίτσα είναι δικά μου φωτογραφίες έχω βάλει μόνο 3 από το μέτωπο του Εμφυλίου Πολέμου. «Ποιητική αδεία» περιλαμβάνονται και λόγιες λέξεις, λίγες, μα και τις κρητικής διαλέκτου πολλές όπου τις εξηγούμε στο τέλος στο γλωσσάρι. Μα ακόμα και τούρκικες λέξεις (που δεν τις συμπαθώ) έχω χρησιμοποιήσει πάλι ποιητική αδεία.

Κάπου - κάπου γράφω περιστατικά από την προσωπική μου ζωή, όταν νομίζω ότι από αυτά βγαίνουν χρήσιμα γενικότερα συμπεράσματα, γιατί ίδια περίπου συνέβαιναν γενικά στον λαό. Έδωσα έμφαση στο σκίτσο για να φωτογραφίσω καταστάσεις, όχι στιγμιότυπα και έχω γύρω στα 150.

Για να καταφέρω κάτι συνετέλεσαν:

1. Ότι έζησα σε εποχή και σε περιοχή με πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά.
2. Ότι είχα άριστο μνημονικό
3. Ότι τα καταφέρνω στην στιχουργική και στο σκίτσάρισμα.
4. Ότι είμαι 91 ετών και από τις αρχές της τρίτης δεκαετίας του 20ου αιώνα έζησα ορισμένα πράγματα που ήδη έχουν φύγει ανεπιστρεπτή.

Και στην εισαγωγή του σημειώνει έμμετρα

Στα εννιακόσα'κοσιέξ, την ύστερη του χρόνου, ήρθα στον κόσμο της ψευτιάς, της κρίσης και του πόνου. Και όταν πρωτανοίξανε τα παιδικά μου μάτια, είδα στον κόσμο υστέρησες και πείνες και κεσάτια. Γιατί και πριν τον πόλεμο ο κόσμος δυστυχούσε, έτρωγε χόρτα και χοχλιούς, μα γενικά πεινούσε. Τότε και κράτος και λαός είχε ακαταστασία. Ήταν το κραχ τσ' Αμερικής και η Μικρά Ασία. Καθόλου μεροκάματο δεν εύρισκες να κάνεις, και τρόποι δεν υπήρχανε λίγες δραχμές να πιάνεις. Αν αρρωστούσες, μα λεφτά δεν είχες να πληρώσεις, παρακαλούσες τον Θεό για να 'ρθει να σε σώσει. Αρρώστησε ο πατέρας μου, σαν ήμουνα παιδάκι,

τα βόδια μας πουλήσαμε να γιατρευτεί λιγάκι. Δεν ξανακαταφέραμε να πάρουμε ζευγάρι, ξένα ζευγάρια παίρναμε να σπέρνομε κριθάρι. Μ'αφού τα εκατάφερα να ενεννηνταρίσω ήθελα κάποια πράγματα να σας εξιστορίσω. Πράγματα που τα έζησα και τα 'δα στον καιρό μου, τα γράφω όπως μείνανε εις το θυμητικό μου. Από το ραδιόφωνο και την εφημερίδα, απ' όσα αντιμετώπισα και από όσα είδα. Σε χρόνια πολυτάραχα πέρασα τη ζωή μου κι οσά 'ζησα δεν θά 'θελα να φύγουνε μαζί μου. Γι' αυτό τα γράφω στο χαρτί να τα διαβάσουν άλλοι και εύχομαι ολόψυχα να μην ξανάρθουν πάλι.

Αρχές του σαράντα εννιά με κάλεσε η Πατρίδα, σ' αδελφοκτόνο πόλεμο, Γράμμο και Βίτσι επήγα. Σαν γύρισα από τον στρατό εδούλεψα εργάτης έκανα μεροκάματο, σ' ελιές κι αμπέλια σκάφτης. Σ' ελαιουργεία εδούλεψα και σε τυροκομεία. Ο τόπος είχε άσκημη και τότε οικονομία Αμπελουργός, μελισσοουργός, κτίστης ελαιοκόμος εργάτης ανειδίκευτος αλλά και οικοδόμος. Στα σπίτια όπου έχτιζα έφτιαχνα και τις πόρτες δεν ήμουν μαραγκός καλός, μα επαίρνούσα ετότες. Ερασιτέχνης έφτιαχνα σαμάρια και κοφίνια, η επιτειδιοσύνη μου άξιζε τα τσικίνια. Όλα τα δέντρα εκέντριζα έφτιαχνα τις ελιές μου. Εις το Δημοτικό σχολείο τελείωσα τις σπουδές μου. Εις τα τριάντα πέντε μου, εις την Κοινότητά μου, Γραμματικό με βάλανε, λίγα τα γράμματά μου. Εις το Γυμνάσιο εγώ καθόλου δεν επήγα, τα βόλεψα κι ας ήτανε τα γράμματά μου λίγα. Από μικρός επρόσεξα ότι στην κοινωνία φθείρεται η πολιτιστική ντόπια κληρονομιά. Άλλα στοιχεία χάνονται κι άλλα παραποιούνται και όσοι είναι ευαίσθητοι θλήθονται και λυπούνται. Εκράτουνα στην τσέπη μου μολύβι και χαρτάκι κι έγγραφα όσα χάνονται στο σημειωματάκι. Όρκους, κατάρες και ευχές, βρισιές και παροιμίες και διαφορές ανάμεσα π' έβλεπα στσ' ηλικίες. Αλλιώς μιλούσε η μάνα μου, αλλιώς και η γιαγιά μου μα πάλι διαφορετικά μιλούσε η γενιά μου. Ετότες που εξέλιξη εισήρχετο στα πάντα τα ήθη και τα έθημα πηγαίνανε στην πάντα. Για χρόνια τα κατάγραφα για να τα διασώσω κι εσκόπενα σ' ερευνητές έμπειρους να τα δώσω. Έζησα και σε εποχή όπου εις τα χωριά μας, πλούσια η πολιτιστική ήθη η κληρονομιά μας. Κάποτε διαπίστωσα πως είχε σημασία, το υλικό που μάζεψα για την λαογραφία. Κι ετόλμησα και έγγραφα το πρώτο μου βιβλίο, απ' όσα είδα κι έζησα εις τον δικό μου βίο. Έγραφα τσ' εμπειρίες μου και τα βιώματά μου, κι ας ήσαν στην εκπαίδευση λίγα τα γράμματά μου. Είναι σχολή και η ζωή, κι αν ξέρεις να διαβάζεις, δίχως Πανεπιστήμιο εις την ζωή σπουδάξεις. Σαν έφυγα από το σχολείο έσκαβα ελιές κι αμπέλια, και στο ζευγάρι επήγαίνα σαν ούλα τα κοπέλια. Και στα μητάτα εδούλενα κι έμπαίνα μαντριτζάκι και στα καμίνια εδούλενα κι ας ήμουν κοπελάκι. Κι εργάτης ανειδίκευτος από μικρός επήγα μα εφόσον ήμουνα μικρός λεφτά μου δίναν λίγα. Μα το σαράντα με έστειλαν στ' Ασκύφον στ' Αμμουνδάρι να μάθω για επάγγελμα την τέχνη του τσαγκάρη.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η **Κυριακή Κολώνη του Χρήστο** και της **Ελένης**, σύζυγος του **Ντουντουλάκη Νίκο**, γέννησε στις 21 Δεκεμβρίου 2018 ένα υγιέστατο κοριτσάκι.

Η **Αδριάνη Καπριδάκη**, σύζυγος του

Κώστα Φρατζεσκάκη, γέννησε το Γενάρη του 2019 ένα υγιέστατο αγοράκι.

Το Σάββατο 8 Δεκεμβρίου 2018 η **Ελένη Βαγιωνάκη** - κόρη του αείμνηστου Γιώργου και της Βάλιας- και ο **Λάζαρος Κιτσάκης** απέκτησαν ένα υγιέστατο αγοράκι.

Με πολύ κέφι εντυπωσίασε και φέτος το Καλυβιανό Καρναβάλι

Για μια ακόμα χρονιά δεκάδες καρναβαλιστές και εντυπωσιακά άρματα παρέλασαν στον κεντρικό δρόμο των Καλυβών.

Το Καλυβιανό καρναβάλι, με την παράδοση και το τοπικό στοιχείο να κυριαρχούν, και με θέματα από την πολιτική, οικονομική και τοπική επικαιρότητα, πρόσφερε μοναδικό θέαμα σε όσους είχαν την τύχη να βρεθούν στην όμορφη κωμόπολη.

Δώδεκα άρματα και ομάδες καρναβαλιστών έδωσαν τον τόνο της γιορτής κατακλύζοντας τον δρόμο και την πλατεία, χορεύοντας, γελώντας, διασκεδάζοντας στον ρυθμό της αποκριάς, μακριά -για λίγο- από τα προβλήματα

της καθημερινότητας.

Εντυπωσιακή ήταν η συμμετοχή του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμένων, που και φέτος, όπως κάθε χρόνο συμμετείχε με το άρμα του!

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ!

Την Κυριακή, 17/02/2019 πραγματοποιήθηκε ο χορός του συλλόγου Αρμενιανών Αττικής «Ο Κριτοβουλίδης» σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Αποκόρωνα. Η εκδήλωσή μας έλαβε χώρα το μεσημέρι σε μία πολύ ζεστή ατμόσφαιρα, στο κέντρο «Άσπρο πιάτο».

Το περίσσιο κέφι, αλλά και η μεγάλη συμμετοχή Αρμενιανών και φίλων ήταν τα στοιχεία αυτά, τα οποία πρόσφεραν την επιτυχία στην χαρούμενη αυτή, γιορτή του συλλόγου μας.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο πρώην πρόεδρος του Πανεπιστημίου Αθηνών και βουλευτής επικρατείας της Ν.Δ., ο κ. Θεόδωρος Φορτσάκης, καθώς και ο δήμαρχος Αποκόρωνα, ο κ. Χαράλαμπος Κουκιανάκης, οι οποίοι και απψύθυνα τον χαιρετισμό τους στους παρευρισκομένους.

Η όμορφη αυτή ημέρα ξεκίνησε με έναν σύντομο λόγο του προέδρου του συλλόγου, καθώς και προέδρου της Ομοσπονδίας κ. Γιάννη Τερεζάκη. Καλωσόρισε αλλά και ευχαρίστησε τους παρόντες για την συμμετοχή τους.

Έπειτα, παρουσία του διοικητικού συμβουλίου της, η Ομοσπονδία Αποκόρωνα έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα της. Την πίτα ευλόγησε ο συγχωριανός μας πατήρ Μανώλης Καβρουλάκης και τον ευχαριστούμε ιδιαίτερα για άλλη μία φορά.

Την εκδήλωσή μας κάλυψαν χορευτικά δύο συγκροτήματα, το συγκρότημα της Ομοσπονδίας Αποκόρωνα και οι Κρήσες, που με τις παραδοσιακές φορεσιες και τον όμορφο χορό τους έδωσαν ένα ζωντανό έναυσμα να ξεκινήσει το γλέντι. Ιδιαίτερο τόνο και ζωντάνια στην γιορτή μας, έδωσε απλόχερα η λύρα του Γιάννη Κακουδάκη ο οποίος συνόδευσε τον χορό μας και μας διασκέδασε με τις μαντινάδες του.

Έτσι, ο ετήσιος χορός του συλλόγου μας στέφτηκε με απόλυτη επιτυχία και θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε για άλλη μία φορά όλους όσους μας τίμησαν με την παρουσία τους και με τη συμμετοχή τους.

Και του χρόνου!

Μαριάννα Γ. Γαλανάκη

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΜΑΣ

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά ως οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας. Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Παπουτσάκη Γεώργιο, Πική Τιτίκα, Δασύρα Κατερίνα	Αθήνα	100 €
Κατάκη Ευτυχία,		
Φαρμακοποιό	Αρμένιοι	50 €
Μπουλιτσάκη Μαριάνθη Χανιά		40 €
Τερεζάκη Σοφία του Κωνσταντίνου	Αθήνα	100 €
Κουρομιχελάκη Αντώνη Χανιά		20 €
Πατνιωτάκη Σταύρο	Χανιά	40 €
Λουράκη Εμμανουήλ	Γαβαλοχώρι	25 €
Αγγελάκη Καλαιτζή		
Αφροδίτη	Σάμος	40 €
Άγνωστο		20 €
Μπουρναζάκη Ιωάννη	Αρμένιοι	30 €
Φατούρου Ασπασία	Αθήνα	30 €
Γαμπά Εμμανουήλ	Χανιά	30 €
Μιχελογιάννη Ιωσήφ	Χανιά	50 €
Γαλανάκη Δημήτρη του Παντελή	Αθήνα	50 €
Χατζηκυριάκο Μανώλη και Γιώργο στη μνήμη του παππού τους Μανώλη Χατζηκυριάκου	Αθήνα	50 €
Αιδεσιμότατο Καβρουλάκη Εμμανουήλ	Αθήνα	20 €
Παπαγιαννάκη Σπύρο	Αθήνα	50 €
Κουρομιχελάκη Βασίλη	Αθήνα	20 €
Βασσάλο Μιχάλη	Αθήνα	20 €
Τσακίρακη Γιώργο	Αθήνα	200 €
Γαλανάκη Γιώργο	Αθήνα	40 €
Κουτσοπάκη Θόδωρο	Αθήνα	700 €
Τσιτσιρίδη Ελένη	Αθήνα	20 €
Κουρομιχελάκη Γιώργο	Αθήνα	20 €
Κουρομιχελάκη Γιάννη	Αθήνα	20 €
Κουρομιχελάκη Κωστή	Αθήνα	20 €
Μαραθάκη Αθηνά	Αθήνα	20 €
Πιπεράκη Μανώλη	Αθήνα	20 €
Τερεζάκη Μιχάλη	Αθήνα	70 €
Τσιριγώτη Μαρία	Αθήνα	20 €
Θυμιανό Εμμανουήλ	Αθήνα	25 €
Καλλιβρετάκη Ματούλα	Αθήνα	20 €
Καβρουλάκη Δημήτρη	Αθήνα	30 €
Καβρουλάκη Κωστή	Αθήνα	25 €
Καβρουλάκη Καίτη	Αθήνα	20 €
Τερεζάκη Σταύρο	Αθήνα	20 €
Κόρκος Τέρψη	Αμερική	(100 USD) 71 €
Τερεζάκη-Κουναλάκη Αναστασία στη μνήμη Σεβαστής (Τούλας) Βαγιωνάκη		50 €

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να κατατίθενται στο λογαριασμό GR9001101560000015676103433 της Εθνικής Τράπεζας δηλώνοντας στην τράπεζα το όνομά σας, ή να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: Τσακίρακις Γιάννης, Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 210-9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.